

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

Dobre prakse izobraževalnih programov za priseljence

Opis programov

Andragoški center Slovenije (ACS)

Napisali: dr. Natalija Vrečer in Urška Očkon

Jezikovni pregled: nelektorirano besedilo

Ljubljana, december 2014

Kolofon

Naslov publikacije: Dobre prakse izobraževalnih programov za priseljence

Oznaka ISBN: 978-961-6851-44-2 (pdf)

Avtorici: dr. Natalija Vrečer in Urška Očkon

E-knjižica, prva izdaja.

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije (ACS)

Leto izida: 2014

Brezplačna publikacija.

Izid publikacije je financiralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

E-naslov, kjer je publikacija dosegljiva:

Andragoški center Slovenije:

http://arhiv.acs.si/publikacije/Dobre_prakse_izobrazevalnih_programov_za_priseljence.pdf

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

376.7-054.72(0.034.2)

37.091.214:374.7-054.72(0.034.2)

VREČER, Natalija

Dobre prakse izobraževalnih programov za priseljence [Elektronski vir] : opis programov / napisali Natalija Vrečer in Urška Očkon. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2014

Način dostopa

(URL): http://arhiv.acs.si/publikacije/Dobre_prakse_izobrazevalnih_programov_za_priseljence.pdf .

ISBN 978-961-6851-44-2 (pdf)

1. Očkon, Urška

277294592

Vsebina

UVOD	5
SLOVENSKI IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI ZA PRISELJENCE	7
JAVNOVELJAVNI PROGRAMI ZA PRISELJENCE	7
Slovenščina za tujce.....	7
Začetna integracija priseljencev (ZIP).....	9
Spoznavanje slovenske zgodovine, kulture in ustavne ureditve v Republiki Sloveniji.....	12
PROGRAMI NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA PRISELJENCE, KI NISO JAVNOVELJAVNI.....	13
Ko tujina postane dom	13
Nova šola za vse	15
Šola za starše in starši za šolo.....	16
Slovenija je tudi vaš dom.....	18
Govorim slovensko	19
Živim v Vipavski dolini	21
Slovenščina za albansko govoreče matere.....	22
Program spodbujanja socialne vključenosti žensk – državljanek tretjih držav na območju Ptuja	24
Zaživimo v novi državi.....	25
Osnovno izobraževanje za lažje vključevanje priseljencev v lokalno okolje	29
A kuptoni shqip?.....	32
POMP - psihosocialna pomoč družinam, aktivno vključevanje v skupnost.....	34
Meje jezika so meje sveta	36
Udomačimo slovenščino	37
Z boljšo komunikacijo do lažje vključitve v družbo	39
Orientacijski program za priseljence	40
Slovenija/Slovenska Bistrica moj novi dom.....	42
Albanščina – jezik in kultura za pokušino	44
Matematika je vsepovsod	46
Lahko ponovite, prosim? - Sporazumevanje v slovenskem jeziku	48
Dejavno sem vključen v slovensko družbo, tudi preko e-demokracije	50
Moj poklic – nov začetek	52
IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI ZA PRISELJENCE V DRUGIH DRŽAVAH	53
Program temeljnega funkcionalnega opismenjevanja (Republika Črna Gora)	53
Koncept za pismenost na državnem nivoju (Nemčija)	55

Okvirni učni načrt: nemščina kot drugi jezik in opismenjevanje (Avstrija)	57
ESOL – Angleščina za govorce drugih jezikov (Velika Britanija)	60
Angleščina kot drugi jezik za krepitev pismenosti (Kanada)	62

UVOD

V osnutku Strategije vključevanja priseljencev v izobraževanje odraslih, ki je nastal januarja 2013, je predvidena priprava e-knjžice Dobre prakse izobraževalnih programov za priseljence. To nalogo sem izvedla na Andragoškem centru Slovenije (ACS) v okviru letnega delovnega načrta in naloge v njem z imenom Implementacija Strategije vključevanja priseljencev v izobraževanje odraslih. Soavtorica e-knjžice je Urška Očkon, absolventka Oddelka za pedagogiko in andragogiko, Filozofske fakultete, Univerze v Ljubljani, ki je bila v decembru deset delovnih dni na praksi na ACS in je pomagala oblikovati knjžico.

Knjžica vsebuje opise izobraževalnih programov za odrasle priseljence, ki so se že izvajali v Sloveniji in v nekaterih drugih državah v zadnjih petih letih. Programa Izobraževalni program osnovnega opismenjevanja za odrasle, katerih prvi jezik ni slovenščina, ki je nastal na ACS v 2014 v sodelovanju z zunanjimi sodelavkami, ter prenovljenega programa slovenščine za tujce Slovenščina kot drugi in tuji jezik, ki so ga (pre)oblikovali v 2014 na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik, v e-knjžico nista vključena, ker se še nista začela izvajati. Sprva smo želeli vključiti zgolj javnoveljavne programe, ker pa je mnogo organizacij, ki izvajajo izobraževanje odraslih, oblikovalo programe neformalnega izobraževanja odraslih priseljencev, ki sicer niso javnoveljavni, a zelo zanimivi, sva se avtorici odločili vključiti tudi opise teh programov.

Pri opisovanju programov sva se avtorici osredotočili na naslednje vsebine: naslov programa, organizacijo, ki je izoblikovala program, leto izvedbe, dolžino programa, ciljno skupino, število udeležencev v eni izvedbi, cilje programa, vsebino programa, didaktično-metodična priporočila, ter izvajalce programa (pogoji za izvajalce). Za večino programov sva avtorici e-knjžice lahko pridobili vse te opise, ponekod pa ni bilo na voljo določenih podatkov.

V okviru nekaterih ljudskih univerz potekajo tudi študijski krožki, ciljna skupina katerih so priseljenci, v okviru nekaterih izobraževalnih organizacij pa poteka učna pomoč, ali pa učenje v okviru središča za samostojno učenje za to ciljno skupino, vse te dejavnosti niso vključene v e-knjžico, saj smo se osredotočali zgolj na opise izobraževalnih programov.

Upam, da bodo opisi programov koristni tako za izvajalce izobraževalnih programov za priseljence, kot tudi za priseljence same, saj je za slednje vključitev v izobraževanje odraslih pogosto pogoj za ekonomsko integracijo. Če se naučijo slovenščine in pridobijo druga nujna znanja za uspešno funkcioniranje v lokalni skupnosti in širši družbi, se lažje zaposlijo, zaposlitev pa najbolj uspešno preprečuje socialno izključevanje. Vključitev priseljencev v izobraževanje odraslih je pomembna tudi za njihovo socio-kulturno in psihološko integracijo, saj si na ta način širijo socialne mreže in se počutijo v družbo bolj vključene. Lahko sklenemo, da je vključitev priseljencev v izobraževanje odraslih ključnega pomena za njihovo integracijo v družbo sprejema.

Za posredovanje podatkov o izobraževalnih programih za priseljence smo naprosili vse ljudske univerze, izobraževalne zavode in druge organizacije, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih, kot tudi srednje šole, ki imajo oddelke za navedeno izobraževanje. Nekateri izmed predstavnikov izobraževalnih organizacij so nam posredovali preskope podatke in jih zaradi tega nismo mogli vključiti v e-knjižico. Zahvaljujem se vsem izobraževalcem odraslih, ki ste poslali informacije o programih, še zlasti gre zahvala tistim, ki ste si vzeli še več časa in opise posredovali po točkah.

Dr. Natalija Vrečer

Vodja projekta Implementacija Strategije vključevanja priseljencev v izobraževanje odraslih

Andragoški center Slovenije

Ljubljana, 31. 12. 2014

SLOVENSKI IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI ZA PRISELJENCE

JAVNOVELJAVNI PROGRAMI ZA PRISELJENCE

Slovenščina za tujce

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik. Program sta pripravili Ina Ferbežar in Nataša Pirih Svetina.

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

Program v celoti obsega 500 ur izobraževalnega dela. Vendar pa se te ure izvajanja porazdelijo na tri ravni; na osnovno (250 ur), srednjo (125 ur) in na visoko raven (125 ur). Dodati pa je potrebno, da je povsod vključen razpon na +/- 10% ur. To pa zato, ker se upošteva predhodno znanje, hitrost napredovanja ipd.

Ciljna skupina programa:

Program je namenjen odraslim osebam, ki imajo željo po tem, da bi se sporazumevali v slovenščini, si izmenjevali izkušnje s slovensko govorečimi osebami in spoznavali socialno, kulturno, politično in gospodarsko podobo Slovenije. Namenjen je vsem, ki potrebujejo javno veljavno listino iz znanja slovenskega jezika (npr. za opravljanje poklica, pridobitev slovenskega državljanstva in vpis na slovensko univerzo ali visoko šolo).

Število udeležencev v eni izvedbi:

V tečajni obliki je zaradi učinkovitosti dela priporočeno, da v posamezni skupini ni več kot 12 udeležencev.

Cilji programa:

Splošni cilj tega programa je omogočanje doživljanja slovenskega okolja s hkratnim ozaveščanjem statusa slovenskega jezika kot državnega in seveda tudi uradnega jezika. Medtem pa je glavni cilj pouka slovenščine kot tujega jezika, razvita sporazumevalna zmožnost v slovenskem jeziku. Da bi slednjo udeleženci programa razvili v celoti pa v programu razvijajo jezikovno, sociolingvistično, strateško in diskurzivno zmožnost.

Vsebina programa:

Vsebina programa je razdeljena na 15 tematskih sklopov, ki se med seboj prepletajo. Tematski sklopi so:

- osebna identiteta (ime, naslov, rojstni podatki, narodnost, poklic, vera, interesi, osebni dokumenti itd.);
- družina in dom (družinski člani, odnosi med njimi, navade; stanovanja, prostori, oprema, bivalno okolje itd.);
- osebna razmerja (razmerja in odnosi med ljudmi, druženje (zasebno in javno));
- izobraževanje, šola (vrste šol, izobraževalni sistem, stopnje izobrazbe, predmeti, kvalifikacije);
- poklic, delo, brezposelnost (poklici, delovno mesto, delovne razmere, zaslužek, davki, problemi brezposelnosti);
- prosti čas (hobiji, zabava, prireditve, radio in televizija, kino, gledališče, koncerti, počitnice, šport in rekreacija, potovanja);
- turizem (javni prevoz, orientacija, nastanitev, prtljaga, mesta in znamenitosti, osebni dokumenti);
- telo in zdravje (deli telesa, počutje, higiena in kozmetika, zdravje in bolezen, zdravstvene storitve, zavarovanje itd.; skrb za zdravo življenje, odvisnosti);
- ekonomika (trgovine, cene, plačilo, oblačila in obutev, merske enote, denar);
- hrana, pijača (hrana in pijača, restavracije, recepti, naročanje, zdrava prehrana);
- javno življenje (pošta, telefon, banka, policija, diplomatska predstavništva, prva pomoč, servisi in storitve);
- kultura in družba (vrste umetnosti, jezik, vera, aktualni dogodki, življenjski standard itd.);
- gospodarstvo in politika (politično dogajanje, politična ureditev, aktualni dogodki, vojna in mir, kmetijstvo, industrija, trgovina);
- mediji (tisk, televizija, radio, medmrežje);
- naravno okolje (koledar, rastline in živali, vreme, čas, poseganje v naravo, ekologija itd.).

Didaktično-metodična priporočila:

Izvajalci programa morajo izvajanje programa prilagoditi udeležencem, njihovemu predznanju in sposobnostim ter sporazumevalnim potrebam. Izvajalec programa zato sam izbira učbenike in dodatno učno gradivo, ki ga bo uporabil pri izobraževanju. Pri izbiri učbenikov in drugih gradiv mora upoštevati tudi nekaj meril (učbeniki morajo biti zasnovani za odrasle, obsegati večino vsebin, zajetih v programu, ustrezati sodobnim didaktičnim načelom in zahtevam po komunikacijskem modelu učenja, morajo biti didaktično-metodično skladni s temeljnimi cilji programa). V ta izobraževalni program sodi tudi navajanje na samostojno uporabo slovarjev in drugih jezikovnih priročnikov.

Kot obliki izobraževanja navajajo dve:

- Tečajna oblika (Izobraževalni proces poteka dve do večkrat tedensko po dve ali več ur hkrati. Lahko se organizirajo krajši intenzivni tečaji, ali pa tečaj traja daljše obdobje);
- Individualna oblika (V celoti prilagojena učečemu se, njegovemu predznanju, potrebam in željam).

Izvajalci programa:

Izvajalec javno veljavnega programa (učitelj) mora dokazati udeležbo (v obdobju zadnjih treh let) na izobraževanju za spopolnitev znanja iz specialne didaktike za preverjanje in poučevanje znanja slovenščine kot drugega in tujega jezika (v obsegu minimalno 16 ur).

Začetna integracija priseljencev (ZIP)

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program je bil oblikovan na Andragoškem centru Slovenije (mag. Ester Možina, dr. Natalija Vrečer) v sodelovanju s sodelavkama Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik (dr. Ina Ferbežar, dr. Nataša Pirih Svetina).

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

Program ZIP v celoti obsega 180 ur organiziranega izobraževanja. Pri tem začetni modul obsega 60 ur, nadaljevalni modul pa 120 ur.

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so priseljenci, stari 16 let in več, ki že imajo ali pa so v fazi pridobivanja dovoljenja za stalno ali začasno prebivanje v Sloveniji. V programu je zapisano, da se v začetni modul vključijo udeleženci, ki še nimajo znanja slovenščine, ne glede na svoj prvi jezik. V nadaljevalni modul pa se vključijo udeleženci, ki so že uspešno zaključili začetni modul ZIP in vsi tisti, ki slovenščino obvladajo na ravni, ki jo predvideva začetni modul. Vse udeležence, ki pa sploh niso opismenjeni ali niso opismenjeni v latinici, pa se preusmeri v ustrezne programe.

Število udeležencev v eni izvedbi:

Priporočeno je, da se v posamezno skupino vključi najmanj 8 in največ 12 udeležencev.

Cilji programa:

Program ZIP je izobraževalni program za učenje slovenščine za priseljence. Splošni cilji programa so razdeljeni na začetni in nadaljevalni modul programa. Začetni modul programa omogoča pridobivanje znanja za osnovno sporazumevanje v jeziku okolja in pridobivanje osnovnih informacij o zgodovini, kulturi in ustavni ureditvi nove države ob nastanitvi oziroma na začetku bivanja v Sloveniji. Nadaljevalni modul pa omogoča pridobivanje znanja za osnovno sporazumevanje v jeziku okolja in pridobivanje osnovnih informacij o družbi, življenju, zgodovini, kulturi in ustavni ureditvi države sprejema.

Vsebina programa:

Program ZIP zajema začetni in nadaljevalni modul, ki sta med seboj vsebinsko in nivojsko povezana. Začetni modul sestavlja sedem vsebinskih področij, ki so sestavljeni iz več sklopov:

- uvod v izobraževanje (seznanitev udeležencev z možnostmi, ki jih imajo kot tujci v Sloveniji);
- osebna identiteta (predstavljanje in pozdravljanje; stik z novo deželo, Slovenija in njeni prebivalci);
- stanovanje in bivanje, družina in dom (družina; stanovanje in bivanje);
- trg dela in delovno mesto (iskanje dela; na delu; ob delu);
- zdravje in socialna varnost (zdravje; socialna varnost);
- izobraževanje (predhodna izobrazba; VŽU; šolanje otrok);
- javno življenje v Sloveniji;
- slovenska zgodovina, kultura, ustavna ureditev.

Program na tej ravni udeležencev ne usposablja za samostojno udeležbo v komunikaciji, temveč je namenjen bolj njihovemu informiranju in orientiranju v slovenski družbi. Nadaljevalni modul je vsebinsko obširnejši kot začetni, saj ga sestavlja deset vsebinskih področij, ki so prav tako sestavljena iz več sklopov. Ti sklopi pa tematsko pokrivajo najrazličnejša področja posameznikovega bivanja in delovanja v slovenski družbi. Področja v nadaljevalnem modulu so:

- uvod v izobraževanje (predstavitve programa in poteka izobraževanja; izkušnje udeležencev z učenjem in z učenjem slovenščine);
- osebna identiteta (predstavljanje, spoznavanje; življenje v novi deželi; moje življenje, delo in interesi);
- družina in dom (družina v novem okolju; stanovanje in bivanje; najem bivališča);
- delo in poklic, trg dela (iskanje zaposlitve; na delu in ob delu; poklici v družbi);
- zdravje in socialna varnost (zdravje in higiena; zdravje otrok; socialna varnost; človekove pravice);
- izobraževanje (predhodna izobrazba in njeno priznavanje; VŽU; šolanje otrok);
- javno življenje (javne ustanove; storitve; družabno življenje);
- ekonomika (naročanje hrane in pijače; nakupovanje);

- okolje in prostor (naravno okolje, rastlin in živali; čas in vreme; orientacija v prostoru; promet);
- slovenska družba in ustavna ureditev (mediji; Slovenija in EU; družbena ureditev in zakonodaja);
- slovenska kultura, zgodovina in tradicija (zemljepis in zgodovina; slovenska kultura in kulturne ustanove; slovenska tradicija in prazniki).

Na tej ravni pa program udeležence že usposablja za samostojno udeležbo v komunikaciji, a je ta omejena na zelo osnovno sporazumevanje v predvidljivih in ponovljivih situacijah. Program pa je namenjen tudi informiranju in orientiranju v slovenski družbi in na trgu dela za uspešnejšo integracijo v slovensko družbo.

Didaktično - metodična priporočila:

Ključno za optimalno doseganje ciljev programa ZIP so odprti kurikulum, povezovanje med vsebinskimi področji in aktivno vključevanje udeležencev pri izvajanju programa. V samem programu prevladuje konstruktivistično učenje. Udeleženec programa v učnem procesu sam z učiteljem ter z drugimi udeleženci in sodelujočimi ovrednoti in posploši pridobljeno izkušnjo. Tako poleg dejstev in vsebine ponotranji še načela, postopke in tehnike, ki jih uporablja kritični mislec. Hkrati pa ponotranji tudi vrednote, načela ter postopke ustvarjalnega učenja.

Delo poteka v jezikovno heterogenih skupinah. Ker je pri udeležencih opazen različen tempo napredovanja, je posledično treba pouk organizirati nivojsko. Pri delu naj se uporablja različne metode (priporočena metoda dela je učni projekt) in oblike dela (tandem, skupinsko delo).

Izvajalci programa:

Organizacija izvedbe programa se natančno določi v okviru izvedbenega kurikula, ki ga pripravi organizacija, ki je izvajalka programa. Pomembno je, da se izvajalec pri izvedbi programa v največji možni meri prilagodi udeležencem programa. Izvajalec programa je učitelj, ki je zaključil univerzitetni študijski program slovenščine ali magistrski študijski program druge stopnje slovenistika in ima ustrezna pedagoško-andragoška znanja, predpisana z zakonom (v obsegu najmanj 60 kreditnih točk po ECTS). Ustrezna izobrazba za učitelja pa je tudi tista, ki je pridobljena po študijskih programih za pridobitev magisterija znanosti oziroma doktorata znanosti ustrezne smeri. Če izvajalec programa (učitelj) ne razume jezika udeležencev, se v program vključi mediator. Oba pa morata opraviti 24-urno usposabljanje za izvajanje programa ZIP.

Spoznavanje slovenske zgodovine, kulture in ustavne ureditve v Republiki Sloveniji

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program je oblikoval Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

Program obsega 30 ur izobraževalnega dela.

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so tujci, ki časovno krajše ali daljše obdobje bivajo in delajo v RS. Lahko se vključijo tujci, ki imajo dovoljenje za stalno prebivališče v Republiki Sloveniji (po predpisih o tujcih). Gre za odrasle priseljence. Pogoj za udeležence programa je, da imajo predhodno znanje slovenskega jezika (skladno s predpisi o pridobitvi državljanstva).

Število udeležencev v eni izvedbi:

/

Cilji programa:

Splošni cilj programa je hitrejšo in lažje vključevanje tujcev v slovensko družbo. Cilj je, da ob spoznanju slovenske kulture udeleženci programa pridobijo vpogled v življenje ljudi v slovenskem prostoru. Cilj je seveda tudi seznanitev z naravno in kulturno dediščino RS ter z vsemi posebnostmi našega slovenskega prostora. In nenazadnje tudi z osnovami ustavne ureditve v Republiki Sloveniji.

Vsebina programa:

Vsebine so prilagojene udeležencem programa. Vsebina je razdeljena na:

- pregled zgodovinskega razvoja slovenskega naroda in države RS (ključni zgodovinski dogodki, nastanek samostojne in neodvisne RS, gospodarstvo, kultura, šolstvo, položaj RS v mednarodnih organizacijah);
- kultura in kulturna dediščina Slovencev in slovenskega prostora (pismenost in literatura, slovenski jezik, umetnost; značilnosti naravne in kulturne dediščine na Slovenskem; šege in navade, prazniki in praznovanja, tradicija in novosti);

- ustava in pravni red RS (ustavna ureditev RS; parlament, vlada, pravosodje; državni simboli; človekove pravice in svoboščine; varuh človekovih pravic; delovanje in pristojnosti organov oblasti).

Didaktično - metodična priporočila:

Priporočeno je, da učitelj pri načrtovanju svojega dela z udeleženci programa upošteva njihovo raven izobrazbe, poklicno usmeritev ter znanje slovenščine. Prav tako je pri načrtovanju učiteljevega dela zaželeno, da upošteva aktivne metode in oblike dela, ki bodo udeležence motivirali ter jih hkrati uvajali v samostojno delo (npr. z računalnikom, strokovno literaturo ipd.). Zaželeno je tudi, da pouk poteka tudi v praksi (npr. obisk razstave) ter kar se da čim več vključevanja IKT tehnologije (omogoča samostojnost pri iskanju informacij). Znotraj različnih učnih situacij naj poteka tudi preverjanje pridobljenega znanja pri udeležencih programa. Organizirano izobraževalno delo pa naj obsega minimalno 20 ur.

Izvajalci programa:

Izvajalec programa je lahko učitelj z visokošolskim znanjem na področju zgodovine, filozofije ali sociologije.

PROGRAMI NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA PRISELJENCE, KI NISO JAVNOVELJAVNI

Ko tujina postane dom

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program so izoblikovali na Ljudski univerzi v Kopru.¹

Leto izvedbe:

Program je bil izveden leta 2008 in 2009.

Dolžina programa:

Program Ko tujina postane dom obsega 100 ur izobraževanja.

---

¹ Vir tudi: Alenka Grželj (2010). Izobraževanje odraslih kot dejavnik uspešne integracije. V: Mirjam Milharčič Hladnik in Marijanca Ajša Vižintin, Kulturni mozaik in vseživljenjsko učenje, Regionalni posvet, Koper, 20. 5. 2010, Ljubljana: ZRC SAZU ISIM, str. 36–37.

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so manj izobražene (odrasle) priseljenke, katerih pogovorni jezik je albanščina.

Število udeležencev v eni izvedbi:

11

Cilji programa:

Cilj programa je pomoč manj izobraženim priseljenkam iz Kosova pri vključevanju v slovensko družbo. Pri tem je bistvenega pomena učenje slovenskega jezika.

Vsebina programa:

Vsebina izobraževalnega programa zajema različna področja:

- učenje slovenskega jezika;
- spoznavanje upravne enote;
- Slovenija – socialna država;
- zaposlitev;
- odhod otroka v šolo;
- IKT pismenost;
- moja in tvoja kultura.

Vsebina zajema tudi praktični del, ki vsebuje seznanitev z delom na Centru za socialno delo, na Zavodu RS za zdravstveno zavarovanje, na Upravni enoti, na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje ter seznanitev s šolskim sistemom v Sloveniji in vlogo staršev otrok, ki so šoloobvezni (pomoč pri šolskih nalogah, spremljanje v šolo itd.).

Didaktično - metodična priporočila:

- kulturna mediatorka, ki govori jezik udeleženk;
- udeležnost v učnem okolju (npr. obisk Centra za socialno delo);
- prevod učnega gradiva, dokumentov.

Izvajalci programa:

Program se je izvajal na dveh institucijah; na Centru vseživljenjskega učenja in na Središču za samostojno učenje.

Velik pomen pri izvedbi programa imata tudi visoko izobraženi mediatorki albanskega ozadja, ki sta usposobljeni na področju izobraževanja odraslih priseljencev.

Nova šola za vse

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program je izoblikovala Ljudska univerza Koper.

Leto izvedbe:

2010

Dolžina programa:

Program obsega 24 ur izobraževalnega dela (20 ur teoretičnega dela v skupini, 4 ure praktičnega dela).

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina so starši otrok priseljencev, ki se prvič vključujejo v slovensko osnovno šolo (za področje Obale).

Število udeležencev v eni izvedbi:

12

Cilji programa:

Cilji programa so omogočiti odraslim udeležencem, da:

- si za dejavnejše vključevanje v novo okolje pridobijo temeljna znanja in spretnosti pri uporabi slovenščine v osebnih, poluradnih in uradnih okoliščinah;
- поблиže spoznajo šolsko okolje, v katerega se vključuje njihov otrok;
- skozi učenje slovenščine pridobijo osnovne socialne in državljanske kompetence;
- spoznajo različne podporne dejavnosti in možnosti za vključevanje v vseživljenjsko učenje,
- si postavijo temelje za osebni in poklicni razvoj v novem okolju.

Vsebina programa:

Tematski sklopi, teme:

- osnovni komunikacijski vzorci/ sporazumevalne strategije v slovenščini (predstavljanje sebe in drugih; pozdravljanje/odzdravljanje; opravičevanje; izražanje/sprejemanje zahvale; povabilo; ogovarjanje (kako ste); pritoževanje; ustrezni odzivi; tikanje, vikanje; osnovna orientacija v prostoru; osnovno poimenovanje predmetov);
- sporazumevanje v šolskem okolju (Osnovno poimenovanje šolskih potrebščin; predmetniki; opravičila; vabila; spoznajmo spletne strani šole; napišimo opravičilo);

- pregled osnovnih pravic in dolžnosti, ki jih imajo tujci v Sloveniji, vloga posameznih ustanov (Upravna enota; Zavod za zaposlovanje; Centri za socialno delo; E-država);
- slovenski šolski sistem in možnosti vključevanja odraslih priseljencev v vseživljenjsko učenje (kratek oris slovenskega šolskega sistema; možnosti za brezplačno učenje slovenščine; izobraževalne in druge podporne dejavnosti, ki so na voljo odraslim v lokalnem okolju: središča za samostojno učenje, svetovalna središča za odrasle, centri vseživljenjskega učenja, nevladne organizacije in društva v lokalnem okolju; obisk nekaterih ustanov).

Didaktično - metodična priporočila:

Način dela naj bo praktično naravnano in v njem naj udeleženci aktivno sodelujejo (tudi možnost postavljanja vprašanj).

Izvajalci programa:

Izvajalec programa sta učitelj slovenščine in kulturni mediator (pogoj so izkušnje v izobraževanju odraslih z ranljivimi ciljnim skupinami).

Šola za starše in starši za šolo

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program je izoblikovala Ljudska univerza Koper.

Leto izvedbe:

2011

Dolžina programa:

Program obsega 24 ur izobraževalnega dela.

Ciljna skupina programa:

Starši otrok priseljencev, ki se prvič vključujejo v slovensko osnovno šolo (za področje obale).

Število udeležencev v eni izvedbi:

12

Cilji programa:

Cilji programa so omogočiti odraslim udeležencem, da:

- si za dejavnejše vključevanje v novo okolje pridobijo temeljna znanja in spretnosti pri uporabi slovenščine v osebnih, poluradnih in uradnih okoliščinah;
- поблиže spoznajo šolsko okolje, v katerega se vključuje njihov otrok;
- skozi učenje slovenščine pridobijo osnovne socialne in državljske kompetence;
- spoznajo različne podporne dejavnosti in možnosti za vključevanje v vseživljenjsko učenje;
- si postavijo temelje za osebni in poklicni razvoj v novem okolju.

Vsebina programa:

Vsebina programa je razdeljena po dnevih.

1. dan:
  - zbor na OŠ Koper;
  - 1,5 ure predstavitev učiteljev in programa;
  - vlakec + vodenje;
  - LU Koper.
2. dan:
  - predstavljanje;
  - podatki – posredovanje in vprašanje;
  - tikanje / vikanje;
  - prostori (šolski) – orientacija.
3. dan:
  - šolski predmetnik in šolske potrebščine;
  - spletna stran šole;
  - šolski koledar;
  - obrazci (prehrana, podaljšano bivanje ...).
4. dan:
  - opravičilo;
  - vabilo (uradno, zasebno);
  - obvestilo;
  - komunikacija po telefonu (osebe na šoli);
  - ocenjevanje.
5. dan:
  - center za socialno delo;
  - upravna enota;
  - zavod za zaposlovanje;
  - spletne strani – Infotujci, UE, elektronske storitve javne uprave.
6. dan:
  - pri zdravniku;
  - na avtobusu;
  - plačevanje (položnica, gotovina ...);
  - razno.

Didaktično - metodična priporočila:

/

Izvajalci programa:

Izvajalec programa sta učitelj slovenščine in kulturni mediator (pogoj so izkušnje v IO z ranljivimi ciljnim skupinami).

Slovenija je tudi vaš dom**Organizacija, ki je izoblikovala program:**

Program je izoblikovala Ljudska univerza Koper.

Leto izvedbe:

Program je bil izveden v letu 2012 in 2013.

Dolžina programa:

50 andragoških ur.

Ciljna skupina programa:

Odrasli priseljenci, ki so nedolgo nazaj prišli v Slovenijo pa tudi tisti, ki so že dalj časa pri nas, a se še niso uspešno vključili v zanje novo družbo, niso spoznali še osnovnih državnih institucij.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Glavni cilj programa je razvijanje sposobnosti sporazumevanja v slovenščini kot tujem/drugem jeziku za priseljence v Sloveniji. Prav tako so cilji dati vsem odraslim udeležencem programa možnost, da:

- si pridobijo spretnosti in temeljna znanja pri uporabi slovenskega jezika v (pol)uradnih in osebnih okoliščinah za uspešnejše vključevanje v zanje novo okolje;
- skozi učenje slovenskega jezika pridobijo osnovne državljske in socialne kompetence;
- spoznajo različne možnosti za vključevanje v vseživljenjsko učenje, različne brezplačne svetovalne dejavnosti in tudi druge podpirne dejavnosti;

- spoznajo šolsko okolje, v katerega se vključujejo njihovi otroci, pravice in dolžnosti;
- poiščejo ustrezne informacije in spoznajo osnove brskanja po spletu;
- naredijo prve korake k osebnemu in kariernemu razvoju (v njihovem novem okolju).

Vsebina programa:

Vsebina je razdeljena na 6 tematskih sklopov:

- slovenščina v vsakdanji rabi (osnovni komunikacijski vzorci);
- spoznajmo upravno enoto UE (kje je?, zakaj?, spletna stran UE, izpolnjevanje obrazcev);
- obiščimo center za socialno delo - CSD (kje je?, zakaj?, otroški dodatek in druge pomoči, obiščimo CSD);
- naravnost do zaposlitve – na zavodu za zaposlovanje (kje je?, zakaj zavod?, prijava na zavod in iskanje zaposlitev, spletna stran zavoda);
- moj otrok hodi v šolo (kdo je kdo v šoli, zakaj govorilne ure in roditeljski sestanki, spletna stran šole, šolske potrebščine);
- moja kultura, tvoja kultura (kdo ste vi in kdo sem jaz, kulturne podobnosti in razlike, uradne spletne strani za tujce).

Didaktično - metodična priporočila:

Na prvem srečanju z udeleženci se opravi pogovor, kjer se ugotovi pri posameznem udeležencu predznanje slovenskega jezika. Hkrati se ugotovi morebitne ovire pri samem doseganju ciljev. Udeleženci imajo možnost posredovanja lastnih želja in potreb, ter težav.

Oblike in metode dela naj bodo prilagojene udeležencem programa. Uporaba metode learning by doing, klasičnih metod poučevanja, ter praktično-aplikativnih načinov učenja.

Uporaba učbenika (izbira učbenika, glede na jezikovno raznoterost skupine in predznanj udeležencev, med Slovenska abeceda v živo in ABC 123 Gremo) in delovnih listov za praktične vaje.

Izvajalci programa:

Program izvaja učitelj slovenščine ob podpori kulturnega mediatorja, ki je hkrati tudi sam priseljenec v Sloveniji in deluje kot prevajalec, motivator in dodatni učitelj.

Govorim slovensko

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Ljudska univerza v Ajdovščini.

Leto izvedbe:

2012, 2013 in 2014.

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so priseljenci v širšem lokalnem okolju, priseljenci z že pridobljenim državljanstvom, vendar je jezik zanje še vedno ovira pri enakovrednem vključevanju v slovensko družbo.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilji so usvojitve osnovnih pravil slovenskega jezika, usvojitve besednjaka, pridobitev zmožnosti ustnega in pisnega izražanja, branje enostavnejših besedil. Udeleženci programa bodo spoznali tudi pravila primerne govornje in pisanja, spoznali bodo jezikovno raznolikost Slovenije (narečja), seznanili se bodo z zgodovino slovenskega jezika ter jezika kot vrednoto.

Vsebina programa:

Vsebina je razdeljena na tematske sklope. Ti so:

- osnovna pravila slovenskega jezika (slovnična pravila);
- usvajanje besednega zaklada s področja dela, prostega časa, izobraževanja, doma in delovanja v službi;
- delavnica: Mislím, torej sem (udeleženci izražajo svoje ideje, misli, poglede na svet; pogovor o enem izmed aktualnih dogodkov v obliki okrogle mize; samostojna izbira problema in priprava nanj; ustvarjanje lastne zgodbe; uporaba komunikacijskih veščin);
- delavnica: S pisanjem se lahko izrazim (pravila pisanja zasebnih in uradnih pisem, življenjepisa itd. in tudi pisanje teh besedilnih vrst; zapis zgodbe iz prejšnjega tematskega sklopa);
- bonton sporazumevanja (usvajanje primerne izražanja v različnih situacijah prek igre vlog);
- zgodovina slovenskega jezika (seznanitev z zgodovino slovenskega jezika);
- jezik je vrednota (npr. zakaj je jezik pomemben za narod);
- jezikovna raznolikost v Sloveniji (manjšinski jezik, narečja).

Didaktično – metodična priporočila:

Izvedba programa v tečajni obliki z osnovami projektne dela. Uporaba inovativnih in sodobnih učnih metod v učnem procesu. Na začetnem srečanju uporaba metode »lomljenje ledu«. Uporaba sodobne tehnologije, kot je vizualna predstavitev, iskanje po spletu, uporaba elektronske pošte in oblikovanje besedila. Podkrepitev izobraževalnega procesa z aktivnim učenjem (metoda dela z besedili, metoda individualnega dela, metoda določanja situacije s postavljanjem vprašanj), z metodami razvijanja skupinske dinamike in z metodami spodbujanja komunikacije. Izvajalec programa naj posega po različnih učnih pripomočkih in gradivih (slikovno gradivo, radio, računalnik, učni listi itd.).

Izvajalci programa:

Profesor slovenščine, ki ima dolgoletne izkušnje na področju izobraževanja odraslih, še posebno pri izvajanju tečajev slovenskega jezika za tujce.

Živim v Vipavski dolini

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Ljudska univerza v Ajdovščini.

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Priseljenci v širšem lokalnem okolju, ki bivajo in delajo v Sloveniji krajše ali daljše časovno obdobje in niso popolni začetniki pri učenju slovenščine. Prav tako so vključeni tudi priseljenci z že pridobljenim državljanstvom, ki jim jezik še vedno predstavlja oviro pri enakovrednem vključevanju v slovensko družbo.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilji so spoznavanje lokalnega okolja, institucij (ki delujejo v okolju), njihova vloga ter kako si posameznik lahko z njimi pomaga v vsakdanjem življenju; samostojno uporabljanje

slovenskega jezika. Cilj je torej pridobitev kompetenc: kulturna zavest in izražanje, samoiniciativnost, socialne in državljanske kompetence in sporazumevanje v slovenskem jeziku.

Vsebina programa:

Vsebina programa je razdeljena na 4 tematska področja:

- živim v Sloveniji, natančneje v Vipavski dolini oziroma Ajdovščini (lega, geografske značilnosti Slovenije, zgodovina itd., zgodovina Vipavske doline, značilnosti kraja);
- slovenska kultura in jezik (razvoj slovenskega jezika, literarni ustvarjalci, značilnosti slovenske kulture in narodne dediščine, obiski kulturnih ustanov v Ajdovščini, narečne značilnosti);
- politični sistem, volitve, temeljne državljanske pravice in svoboščine;
- ustanove, ki delajo za nas (šolski sistem, okoliške šole in vrtci, občina, sodišče, upravna enota, zdravstveni dom itd., seznanitev s spletnim portalom www.infotujci.si).

Skozi vse vsebinske sklope se bogati besedišče in utrjuje slovenski jezik.

Didaktično - metodična priporočila:

Izvajanje programa v tečajni obliki in s krajšim projektnim delom z aktivno dejavnostjo udeležencev programa. Uporaba udeležencev sodobne tehnologije (audio-vizualna predstavitev). V izobraževalnem procesu naj se prepletajo nove izobraževalne metode. Na začetnem srečanju se priporoča uporaba metode »lomljenje ledu«. V celotnem procesu nadaljnjega dela pa se priporoča uporaba metod za aktivno učenje vsebine (npr. igra vlog, projektno delo v skupinah). Pri udeležencih naj se aktivno spodbuja komunikacija (uporaba metode razprave in metode akvarija). Izvajalec programa naj uporablja vizualne predstavitve, knjige, internet, učbenike itd.

Izvajalci programa:

Izvajalec programa je profesor slovenščine in zgodovine, ki ima dolgoletne izkušnje na področju izobraževanja odraslih. Opravljeno ima tudi usposabljanje za izvajalce programa Začetna integracija priseljencev. Pri izvedbi programa sodeluje tudi strokovna sodelavka.

Slovenščina za albansko govoreče matere

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Ljudska univerza Celje

Leto izvedbe:

Program izvajamo od šolskega leta 2009/10 dalje.

Dolžina programa:

Doslej smo program izvajali v dveh variantah:

- 26 andragoških ur;
- 50 andragoških ur.

Število udeležencev v eni izvedbi:

16 (8 parov mati-otrok) ali 12 mater

Ciljna skupina:

Matere albanskih otrok, ki v Sloveniji obiskujejo šolo. V Sloveniji živeči delavci albanske narodnosti se namreč vse pogosteje odločajo, da pripeljejo k sebi tudi svoje družine, žene in otroke. Zanje to pomeni prihod v popolnoma drugačno okolje in predvsem drugačen jezik okolice. To dejstvo potencirata še dva dejavnika. Ženske v tradicionalni albanski družini so še vedno precej zaprte v krog družine in zato manj obvladajo srbsčino, ki bi lahko bila nekakšna "lingua franca" v Sloveniji. Poleg tega pa je uporaba srbsčine med kosovskimi Albanci minimalna tudi zaradi političnih razmer. Šole se trudijo, da se otroci vklopijo v okolje, pri njihovih materah pa je povsem drugačna situacija.

Cilji:

Matere so v družinah tiste, ki nosijo glavno breme skrbi za otroka. To velja zlasti za matere v priseljenih albanski družinah s Kosova, Makedonije. Može so v službah, pogosto odsotni po cele dneve. Skrb za družino pa je na materah. Skrb za otroka pa vključujejo tudi kontakte z okolico, obiske v šoli, nakupovanja, javni prevoz.... Cilj programa je naučiti matere albanskih otrok osnov komuniciranja v slovenskem jeziku. Udeleženke se bodo naučile osnovne komunikacije z ustanovami, kot so šole, zavod za zdravstveno varstvo, zdravstveni domovi... Osvojile bodo uporabo najpogostejših vljudnostnih fraz, postavljanje praktičnih informativnih vprašanj, razumevanje in prepoznavanje odgovorov nanje in dešifriranje javnih napisov.

Vsebine:

- predstavitev abecede, črkovanje;
- števila;
- pozdravi, prošnje, zahvale, opravičila;
- predstavljanje, začenjanje pogovora;
- meseci, dnevi, deli dneva, ura;
- prazniki;
- javni napisi;

- promet: potovanje v javnem prevozu (mestni avtobus, vlak);
- nakupovanje;
- roditeljski sestanek;
- pošta;
- pri zdravniku; bolezni, deli telesa.

Didaktično – metodična priporočila:

Organizirano izobraževalno delo, delo v skupinah in v okolju. S pomočjo igre vlog se udeleženske pripravljajo na posamezne situacije (govorilne ure, nakupi). Med ogledom Celja in okolice pa se seznanjajo s situacijami kot so nakup karte in vožnja z avtobusom.

Izvajalci programa:

Vera Haliti, sodna tolmačka za albanski jezik, ki že vrsto let uspešno izvaja tečaje Slovenščine za albansko govoreče na LU Celje.

Program spodbujanja socialne vključenosti žensk – državljanek tretjih držav na območju Ptuja

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Ljudska univerza Ormož

Leto izvedbe:

2014

Dolžina programa:

120 ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so ženske iz tretjih držav.

Število udeležencev v eni izvedbi:

5 – 15

Cilji programa:

Povečati socialno vključenost žensk – državljanek tretjih držav in njihovih družin v slovensko družbo. Pridobivanje znanj, informacij ter socialnih, komunikacijskih in računalniških kompetenc za aktivno vključitev ciljne skupine in njihovih družin v slovensko družbo,

krepitev njihove samozavesti, povečanje zaposljivosti, izboljšanje starševskih kompetenc in medkulturnega dialoga.

Vsebina:

Program je bil razdeljen v štiri sklope. V prvem so udeleženke spoznavale svoje novo okolje, institucije v njem in se naučile komunicirati z njimi (šola, vrtec, upravna enota, center za socialno delo, lekarna, zdravstveni dom, spoznavanje besedišča in opravil povezanih s posamezno institucijo).

V drugem sklopu so spoznavale navade ljudi in novo kulturo, v kateri so se znašle. Cilj je bil vzpostavitev neposrednega stika in premagovanju strahov in predsodkov na obeh straneh. Sodelovale so z lokalnimi društvi pri pripravi pustovanja – kako se izdelava kurantova maska, peka krofov in flancat z društvom kmečkih žena in deklet, priprava programa v kulturnem društvu.

V tretjem sklopu smo jim želeli nuditi podporo na področju družine in starševstva. Spoznale so različne oblike družin, funkcioniranje v njih, vloge, izzive s katerimi se soočajo sodobne družine in institucije, ki so pri tem lahko v pomoč. V tem sklopu so udeleženke več stvari počele skupaj s svojimi otroci – obiskale pravljичno urico v domači knjižnici, si ogledale mestne znamenitosti, se udeležile kreativne delavnice v muzeju in si ogledale slovenski film.

Četrti sklop smo poimenovali Tudi jaz sem pomembna. Udeleženke pa so se udeležile delavnice za dvig samopodobe, predstavile so svojo kulturo in hobije, pripravili smo jim krajši tečaj računalništva, ogledale so si središče za samostojno učenje, pripravile materiale za brošuro (vključili smo risbe otrok) in program za zaključno prireditev. Spregovorile so tudi o svojih ciljih in željah, pa tudi o strahovih.

Didaktično – metodična priporočila:

/

Izvajalci programa:

Pogoji za izvajalce niso bili navedeni, sami pa smo se odločili, da izvedbo zaupamo slovenistki z dodatnimi znanji s področja kulturne mediacije in socialni delavki.

Zaživimo v novi državi

Organizacija, ki je izoblikovala program:

RIC Novo mesto

Leto izvedbe:

Izvedene so bile 4 ponovitve programa: 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015.

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so priseljenci.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

- izdelati načrt izvedbe programa usposabljanja skupaj z udeleženci v skladu s potrebami in značilnostmi udeležencev ter v skladu s heterogenostjo skupine;
- pridobivati znanja za učinkovito sporazumevanje v slovenskem jeziku (osvežiti slovenski pravopis, krepiti in nadgraditi govorno, slušno, bralno razumevanje in pisanje);
- pridobivati praktična znanja za večjo funkcionalno pismenost;
- pridobivati osnovne informacije in znanja ter veščine za uspešno vključevanje v življenje in delovanje v novi državi (spoznavanje Slovenije in kraja, kjer živijo – kulturne, zgodovinske in geografske značilnosti, družina in bivanje, zdravje in socialna varnost, javno življenje itd.);
- usposobiti se za načrtovanje in spremljanje razvoja lastne kariere (preko spoznavanja samega sebe, izobraževalnih možnosti v regiji, načrtovanja izobraževalnih ter zaposlitvenih ciljev, izdelave osebnega izobraževalnega in zaposlitvenega načrta ter izdelave lastne zbirne mape oziroma e-portfolija s predstavitvijo sebe, svojih izkušenj in kompetenc z namenom učinkovitejše predstavitve sebe delodajalcu ali pa za namen nadaljnjega izobraževanja);
- seznaniti se z možnostmi izobraževanja, poklicnimi področji ter zaposlovanjem v Sloveniji, z veščinami in potmi iskanja zaposlitve in seznanjanje z delovno kulturo v Sloveniji: etiko, organizacijsko kulturo, pravicami iz delovnega razmerja.

Ključne kompetence, ki jih bodo osvojili udeleženci programa:

- jezikovne: sporazumevanje v slovenskem jeziku;
- socialne: komunikacija, poznavanje institucij, medkulturnost, sociokulturno vedenje Slovencev;

- digitalna pismenost: učenje računalniških veščin preko pisanja vlog, ponudb za zaposlitev ter preko uporabe različnih e-orodij (e-življenjepis, zaposlitveni portali, e-zbirna mapa, e-gradivo neverbalna komunikacija ...).

Vsebina programa:

Vsebina programa je sestavljena po tematskih sklopih. Pri posameznih sklopih bomo vključevali vsebine, ki bodo relevantne za posamezno skupino oz. konkretne udeležence (program je fleksibilno naravnan, možna je nivojska izvedba).

Sklopi:

1. Spoznajmo program (cilji in potek programa, pričakovanja, predstavitev udeležencev, ugotavljanje predznanja - govorno in pisno razumevanje, izdelava programa z udeleženci) – 2 uri;

2. Osvežimo znanje slovenskega jezika (slovenski pravopis, konverzacija v slovenščini, predstavitev izpita iz slovenskega jezika na osnovni in srednji ravni, europass jezikovna izkaznica) – 4 ure;

3. Znanja za večjo funkcionalno pismenost (plačevanje položnic na pošti, elektronsko poslovanje preko e-klika, e-pošta, izpolnjevanje raznih obrazcev, branje zahtevnejših uradnih dokumentov (npr. zaposlitveni načrt, odločba o denarno socialni pomoči...), ogled poročil preko interneta, info-točke in kje je brezplačen dostop do interneta, analiza zaposlitvenega oglasa, iskanje primerne delovnega mesta preko zaposlitvenih portalov, dokumenti: osebne izkaznice, potni list, dovoljenje za začasno/stalno bivališče ...) – 4 ure;

4. Spoznavanje nove dežele in kraja, kjer živim – 10 ur;

- spoznavanje Slovenije (osnovne informacije o državi, parlamentarna ureditev, nastanek slovenske države, jezik, kulturne navade Slovencev – bonton, vera, glavni prazniki in njihovo praznovanje, simboli Slovenije - zastava, grb, himna, njihov odnos do Slovencev/stereotipov, slovenske značilnosti: potica, klobasa, kozolec, lipicanci in značilne turistične destinacije v Sloveniji);

- spoznavanje Novega mesta (orientacija po mestu s spoznavanjem kulturno zgodovinskih značilnosti Novega mesta (staro mestno jedro), javnega življenja z obiskom institucij v lokalnem okolju: banke, pošte, kulturne ustanove, obisk upravne enote, zavoda za zaposlovanje, centra za socialno delo, knjižnice, humanitarne organizacije, zavod za zdravstveno varstvo, izobraževalne organizacije ...

5. Načrtovanje kariere – 10 ur;

- spoznavanje samega sebe (spoznavanje lastnih veščin, osebnostnih lastnosti, interesov);

- izobraževalni cilji (izobraževalne možnosti: slovenski izobraževalni sistem s poudarkom na izobraževanju odraslih: prekvalifikacije, NPK, drugi javno veljavni programi, neformalno in

priložnostno učenje, izpit in tečaji iz slovenskega jezika za tujce; izdelava osebnega izobraževalnega načrta);

- zaposlitveni cilji (raziskovanje zaposlitvenih ciljev in izdelava zaposlitvenega načrta);

- zbirna mapa (pomen zbirne mape, izdelava e-portfolija udeležencev, nostrifikacija spričeval);

6. Poklic, delo, iskanje zaposlitve – 12 ur;

- iskanje zaposlitve (otroci v šoli, različni poklici, dela in naloge, delovna mesta, delovne okoliščine, zaslužek, davki in prispevki, pogodba o zaposlitvi, načini in viri iskanja zaposlitve – vloga in ponudba za zaposlitev, objave prostih delovnih mest, zaposlitveni razgovor in informativni pogovor z delodajalcem);

- na delovnem mestu (delovni prostori, stroji, orodja in drugi pripomočki, dejavnosti pri delu; organiziranost podjetja);

- pravice in dolžnosti zaposlenega (delovni čas, odmor za malico, plačilo: bruto/neto plača, honorar, nadomestilo za prevoz/prehrano, potni stroški, nadomestilo za težke delovne razmere, regres, boleznina, pokojnina, stimulacija, dopust: letni, bolniški, izredni, porodniški, študijski), dohodnina, prispevki za zdravstveno, pokojninsko zavarovanje, sociokulturne navade Slovencev na delovnem mestu: točnost, osem-urni delavnik, 30-minutni odmor, mesečno izplačilo plače, zavarovanje ureja delodajalec; boleznine itd.);

7. Evalvacija programa (evalvacija programa, dokončanje osebnega porfolija (z izobraževalnim in zaposlitvenim načrtom), izdelava priročnika za priseljence) – 8 ur.

Izvajalci programa:

Posamezne vsebinske sklope so izvajali strokovnjaki:

- z najmanj 3 leti izkušenj na področju izobraževanja z ranljivimi ciljnimi skupinami ali svetovalnega dela v izobraževanju odraslih oz. z izvajanjem delavnic za razvoj kompetence učenje učenja;

- z najmanj 1 letom izkušenj pri organiziranju dejavnosti za tujce (tečaji slovenskega jezika za tujce, mentorstvo v študijskih krožkih za priseljence itd.);

- po potrebi se vključujejo svetovalci zaposlitve iz zavoda za zaposlovanje ali svetovalci z izkušnjami v zaposlitvenih kotičkih, strokovnjaki iz centra za socialno delo.

Osnovno izobraževanje za lažje vključevanje priseljencev v lokalno okolje

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o.

Ciljna skupina programa:

Odrasli, različne skupine priseljencev, ne glede na status prebivanja, ki so se priselili na Idrijsko-Cerkljansko območje, iz katerekoli druge države in bi se želeli naučiti osnov slovenskega jezika za sporazumevanje s slovensko govorečimi ter spoznati kulturno dediščino in javno življenje v lokalnem okolju, v katerega so se priselili. V program se bodo vključevali udeleženci, ki še ne znajo ali slabo znajo slovenščino, ne glede na svoj prvi jezik.

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Cilji programa:

Glavni cilj izobraževalnega programa je spodbujati vključevanje priseljencev v aktivnosti vseživljenjskega učenja in jim omogočiti pridobiti osnovno znanje slovenskega jezika, spoznavanje življenja v lokalni skupnosti, kulturne zgodovine in institucij javnega življenja ter jim tako olajšati vključevanje v različne vsakodnevne družbene in socialne procese pri bivanju v Sloveniji, s poudarkom na lokalnem okolju.

Specifični cilji programa:

- razviti osnovno sporazumevalno zmožnost v slovenščini, s simulacijo najrazličnejših sporazumevalnih situacij, spoznavanjem osnovnih slovničnih struktur in usvajanjem osnovnega besedišča na temo osebne identitete, stanovanja, bivanja, družine, ekonomike, prehranjevanja, zdravja itd.,
- pri udeležencih razviti govorne, pisne, ustne in slušne jezikovne spretnosti;
- spoznati osnovne značilnosti trga dela, zakonodajo, pravice...;
- seznaniti jih s kulturno zgodovino lokalnega okolja;
- poznati javno življenje, pomembne ustanove in storitve, ki jih zagotavljajo.

Vsebine:

Program omogoča pridobivanje znanja za osnovno sporazumevanje v jeziku okolja in pridobivanje osnovnih informacij o zgodovini, kulturi in delovanju lokalne skupnosti. Jezikovno znanje in vedenje, predvidoma doseženo v programu, je na ravni sledečih sposobnosti, navezujoče se na podrobnejšo vsebino:

- govorjenje: pozdraviti, povedati, vprašati, odgovoriti, kupiti, naročiti, pozanimati se, poimenovati, poizvedeti;
- poslušanje: razumeti, prepoznati, slediti;
- branje: razumeti, prepoznati;
- pisanje: vpisati, prepisati, zapisati, napisati.

Izobraževanje je po tematskih sklopih, ki si sledijo logično glede na usvajanje znanja in posledično zmožnosti spremljanja in razumevanja določenih vsebin, aktivnosti, ter se medsebojno tudi dopolnjujejo in povezujejo.

- 0. Uvodno srečanje;
- 1. Osnove slovenskega jezika;
- 2. Trg dela;
- 3. Kulturna zgodovina lokalnega okolja;
- 4. Javno življenje.

0. UVODNO SREČANJE (1 ura)

- Udeleženci se seznanijo s programom, izvajalcem, preveri se predznanje udeležencev, predstavi se gradiva, srečanja itd.

1. OSNOVE SLOVENSKEGA JEZIKA (30 ur)

1.1. Številke in črke

Vsebina: številke in slovenska abeceda;

Udeleženec:

- pozna številke in zna šteti;
- razume učiteljeva navodila;
- pozna slovensko abecedo;
- razume navodila za delo.

1.2. Osebna identiteta

-Vsebina: ime, priimek, naslov, telefon, starost, datum in kraj rojstva, državljanstvo, narodnost, interesi,...

Udeleženec:

- se predstavi in pozdravi;
- spozna osnovne vljudnostne fraze;
- pove nekatere najbolj osnovne osebne podatke.

1.3. Stanovanje in bivanje, družina in dom

Vsebina: člani družine, osebni prazniki, navade, stanovanje, hiša, oprema, najem stanovanja, stroški.

Udeleženec:

- posreduje, pridobi in razume nekaj osnovnih informacij v zvezi z bivanjem in stanovanjem.

1.4. Ekonomika

Vsebina: vrste trgovin, nakupi, cene, storitve, reklame.

Udeleženec:

- se znajde v trgovini, ve, koliko kaj stane.

1.5. Hrana in pijača

Vsebina: restavracije, jedi, pijače, obroki.

Udeleženec:

- pozna izraze za različno hrano, pijačo, pridobi informacije.

1.6. Zdravje

Vsebina: zdravje, počutje, bolezni, pri zdravniku, v lekarni, zdravila, bolniška.

Udeleženec:

- pozna izraze povezane z zdravjem in boleznimi,
- se znajde pri zdravniku, v lekarni.

Udeleženci usvojijo osnovne slovnične strukture, povezane s vsebinskimi sklopi, za preprosto komunikacijo.

2. TRG DELA (3 ure)

Vsebina: različni poklici, delovno mesto, zaslužek, brezposelnost, trg dela v Sloveniji in lokalni trg dela, pravice...

Udeleženec:

- pozna različne poklice in lokacije, kjer se opravljajo;
- razume svoj osebni položaj na trgu dela v Sloveniji in lokalno, pozna storitve, ki jih nudi Zavod RS za zaposlovanje;
- pozna izobraževalne možnosti v lokalnem okolju.

3. KULTURNA ZGODOVINA LOKALNEGA OKOLJA (6 ur)

Vsebina: osnovni podatki o Sloveniji, državni simboli, zgodovina lokalnega kraja, zgodovinsko in kulturno pomembne stavbe, znamenitosti...

Udeleženec:

- se seznani z državno ureditvijo in nekaterimi ključnimi pojmi v zvezi z njo;
- spozna nekaj osnovnih podatkov o Sloveniji;
- se seznani z državnimi simboli RS;
- se seznani z zgodovino lokalnega kraja, zgodovinsko in kulturno pomembnimi stavbami ter znamenitostmi (vključuje voden ogled mesta in obisk muzeja).

4. JAVNO ŽIVLJENJE (10 ur)

Vsebina: javne ustanove in storitve, ki jih zagotavljajo (banka, pošta, upravna enota, davčni urad, urad za delo, center za socialno delo, knjižnica, upravna enota, policija, gasilci, izobraževalne organizacije ...)

Udeleženec:

- se seznanj z ustanovami javnega življenja v lokalnem okolju, ki so zanj pomembne, in s storitvami, ki jih zagotavljajo (vključuje obisk mestne knjižnice);
- se zna orientirati v prostoru;
- zna poiskati zase potrebne in pomembne informacije.

Didaktično – metodična priporočila:

/

Izvajalci programa:

/

A kuptoni shqip?

Organizacija, ki je izoblikovala program:

UPI – ljudska univerza Žalec

Leto izvedbe:

2011

Dolžina programa:

48 ur

Ciljna skupina programa:

V program smo vključili priseljence, pripadnike albanske skupnosti, za katere ocenjujemo, da imajo pri razumevanju in vključevanju v slovensko in s tem evropsko družbo največ težav. Pri vključevanju ciljne skupine v program smo dali posebno prednost ženskemu delu populacije priseljencev, saj smo na podlagi analize naših podatkov in spremljanja situacije v okolju ugotovili, da potrebujejo še posebne vzpodbude in ukrepe, prav tako pa smo k sodelovanju pritegnili tudi predstavnike albanske skupnosti v regiji (društva ipd.).

Število udeležencev v eni izvedbi:

12

Cilji programa:

Cilji programa so naslednji:

- spoznati ključne elemente svoje, albanske identitete (jezik, kultura..);
- seznaniti se s ključnimi elementi slovenske nacionalne identitete;
- razviti občutek za razlike in podobnosti posameznih identitet (različnost bogati);
- pripraviti in sodelovati pri medijski predstavitvi svojega položaja v Sloveniji, regiji;
- spoznati možnosti približevanja, vključevanja v slovensko kulturo;
- seznaniti se s pojmom aktivno, evropsko državljanstvo;
- seznaniti se s temeljnimi nacionalnimi in evropskimi dokumenti glede osnovnih pravic in obveznosti;
- seznaniti se s področji delovanja in pristojnostmi posameznih javnih institucij – kje dobim kaj?;
- seznanitev s konceptom vseživljenjskosti učenja;
- promocija kulture vseživljenjskega učenja na krajevni ravni;
- posredno zvišati izobrazbeno raven.

Vsebina:

Vsebinski sklopi so naslednji:

- najprej spoznajmo svoje korenine;
- Slovenija vs. Kosovo (podobnosti in razlike);
- kdo in kaj smo v Sloveniji (medijska predstavitve na lokalni radijski postaji, spoznavanje možnosti različnih predstavitev v regiji);
- sem državljan EU: kaj so moje pravice in obveznosti;
- obisk lokalnih javnih institucij – ZRSZ/CSD/ZD/izobraževalne organizacije...

Metodično-didaktična priporočila:

/

Izvajalci programa:

Vera Haliti – sodna tolmačka za albanski jezik, ki v okviru izobraževalnih organizacij za odrasle, predvsem ljudskih univerz, izvaja številne učne delavnice za albansko prebivalstvo in je tudi sicer vidna članica albanske skupnosti v Sloveniji. Mihaela Anclin – svetovalka v svetovalnem središču, ki se je v okviru Andragoškega centra Slovenije in tudi drugje nenehno strokovno in osebno usposabljala s področja dela z ranljivimi skupinami odraslih. V teh letih je izvajala številne delavnice za odrasle (brezposelne in zaposlene) zlasti z vidika motiviranja, uspešnega učenja, zastavljanja in doseganja ciljev...

POMP - psihosocialna pomoč družinam, aktivno vključevanje v skupnost

Organizacija, ki je izoblikovala program:

ZAVOD MISSS, Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije

Leto izvedbe:

Program se izvaja od leta 2008 naprej.

Dolžina programa:

5 ur dnevno od ponedeljka do petka

Ciljna skupina programa:

Program je namenjen priseljencem, ki so se v obdobju zadnjih let priselili v Slovenijo in potrebujejo podporo pri reševanju stisk in težav ter aktivnem vključevanju v skupnost.

Otroke, mladostnike in mladostnice vključujemo v program na predlog šolskih svetovalnih delavcev, učiteljev, staršev oziroma uporabnikov samih. Starejše uporabnike pridobimo preko različnih medijev, spletnih portalov, šolskih svetovalnih služb, s sodelovanjem z organizacijami, ki se srečujejo s priselenci in z ustnim izročilom zadovoljnih uporabnikov. Prednost imajo uporabniki in uporabnice s psihosocialnimi stiskami in težavami ter tisti, ki jih kot nujne priporočijo svetovalni delavci oz. druge organizacije. Program je namenjen vsem priseljencem.

Število udeležencev v eni izvedbi:

Letno je v program vključenih približno 90 oseb, ki so vključeni v različne aktivnosti (individualno delo z otroki in mladostniki, svetovane in informiranje, delavnice za družine, delavnice medkulturnega učenja, delavnice računalniškega opismenjevanja).

Cilji programa:

- nudenje podpore, svetovanje pri reševanju stisk in težav ranljivim skupinam priseljencev;
- podpora in pomoč priseljenim družinam pri socialno-ekonomskem in kulturnem vključevanju v slovensko družbo in okolje – aktivno vključevanje v skupnost;
- zmanjševanje mednacionalne napetosti, nestrpnosti, diskriminacije;
- večja uspešnost otrok in mladostnikov priseljencev v šoli ter razvijanje učnih navad;
- obvladovanje in utrjevanje slovenskega jezika;
- informiranje o pravicah in obveznostih priseljencev;
- izboljšanje komunikacije in učenje socialnih veščin ter pomoč pri širitvi socialnih mrež;
- povečanje računalniške pismenosti.

Vsebina programa:

Na Zavodu MISSS, šolah, kulturno izobraževalnih ustanovah in okolici izvajamo različne aktivnosti v okviru programa POMP. Za otroke in mladostnike nudimo učno pomoč, pomoč pri domačih nalogah ter učenju. Pomoč zajema tudi učenje metod uspešnega učenja ter nudenje pomoči in podpore pri stiskah in težavah. Mladi posvetijo del svojega časa na MISSS-u tudi druženju, medsebojni komunikaciji in spoznavanju ter širjenju svojih socialnih vezi.

Uporabnikom nudimo pomoč in podporo pri reševanju težav, s katerimi se soočajo, informacije o različnih oblikah pomoči družinam, pomoč pri urejanju statusa, iskanju zaposlitve, urejanju dokumentacije, izpolnjevanju obrazcev. Sodelujemo z različnimi strokovnjaki glede na izraženo težavo (CSD, Zavod RS za zaposlovanje, upravna enota, ZD, Cene Štupar, Info točka za tujce) oziroma jih napotimo v ustrezne ustanove.

Delavnice za družine zajemajo različne vsebine, ki so pomembne za uspešno vključevanje v družbeno okolje. Namenjene so funkcionalnemu opismenjevanju, razvijanju kvalitetnih medsebojnih odnosov v družini ter spoznavanju institucionalnega okolja (informiranje o njihovih pravicah in obveznostih, zaposlovanje, zdravstvo, bivanje, izobraževanje, upravni postopki).

Delavnice medkulturnega učenja so namenjene izmenjavi in medsebojnemu spoznavanju različnih kultur (družbena participacija), spoznavanju kulturnih in socialnih značilnosti Slovenije ter drugih dežel (pogovori o praznovanjih, naravnih in kulturnih značilnostih, podobnosti in razlike, ogled mesta Ljubljane ...).

Delavnice računalniškega opismenjevanja za priseljence so namenjene pridobivanju osnovnih računalniških znanj, usposabljanju za uporabo sodobnih tehnologij z namenom za večjo konkurenčnost pri iskanju zaposlitve in pri iskanju drugih pomembnih informacij.

Uporabniki imajo prav tako zagotovljen brezplačni dostop do informacijskih tehnologij ter zagotovljeno pomoč in mentorsko podporo.

Didaktično – metodična priporočila:

Program POMP je nastal na podlagi analize in poznavanja potreb otrok, mladostnikov, njihovih staršev ter posameznikov in je prilagojen potrebam lokalnega okolja. Ker v okolici našega centra živi veliko število priseljenih družin z večjim številom otrok (strnjeno blokovsko naselje, Hotel Lipa), smo aktivnosti usmerili v pomoč in podporo ranljivim družinam pri vključevanju v novo okolje. Pri izvajanju programa smo se srečali z različnimi izzivi, kot so medkulturno učenje, učenje slovenskega jezika, pridobivanje komunikacijskih spretnosti – komunikacija v družini in okolju, vzgoja za družino, pomoč pri razvijanju osebnostne rasti. Zaznali smo potrebo po pomoči pri reševanju stisk in težav, s katerimi se soočajo v novem okolju ter željo (predvsem matere, otroci) po druženju, povezovanju, širjenju socialnih vezi ter pridobivanju novih znanj in izkušenj.

Socialno varstveni program POMP je namenjen reševanju stisk in težav ranljivih skupin priseljencev, ki bivajo ali se zadržujejo na območju MOL. Program aktivnega vključevanja v skupnost nudi socialno, ekonomsko, kulturno in politično podporo pri integraciji priseljenih družin in posameznikov, ki so se v Slovenijo priselili v zadnjih letih. Z izvajanjem specifičnih aktivnosti programa (pomoč pri reševanju stisk in težav – svetovanje, aktivno vključevanje v skupnost, izvajanje delavnic medkulturnega sodelovanja, učenje socialnih veščin, računalniško opismenjevanje, učenje slovenskega jezika, pridobivanje komunikacijskih spretnosti) pomagamo socialno ranljivim družinam in posameznikom. Pomagamo jim pri vključevanju v slovensko družbo, sprejemanju socialnih in kulturnih značilnosti okolja, ohranjanju identitete ter zmanjševanju izolacije in socialne izključenosti. Vključujemo večje število akterjev, ki so v stiku s priseljenimi družinami. Z izvedbo podpornega programa prilagojenega specifični populaciji priseljencev predstavljamo vsebine namenjene izboljšanju komunikacije in uspešnemu povezovanju v socialno-družbeni, ekonomski in kulturni prostor. S programom vzpostavljamo odnose medsebojnega spoštovanja, spodbujamo toleranco in solidarnost.

Izvajalci programa:

Izvajalci programa so strokovni delavci (univ.dipl.soc.del., univ. dipl. ped., univ.dipl.soc.ped., univ.dipl.soc.) z večletnimi izkušnjami dela na socialnem področju in področju vzgoje in izobraževanja. V program so vključeni tudi zunanji izvajalci (večina so to študentje višjih letnikov družboslovnih smeri), prostovoljci ter študentje na praksi.

Meje jezika so meje sveta

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Ljudska univerza Postojna v okviru Zavoda Znanje Postojna

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Priseljenci, ki se želijo hitreje vključiti v kulturno okolje države sprejema.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Spoznavanje slovenske pesniške tradicije, širjenje kulturne zavesti, bralne kulture, ter zmožnosti izražanja v slovenskem jeziku. Cilj programa je, da udeleženci spoznajo slovensko ljubezensko poezijo, slovenske pesnike in njihova dela. Na ta način širijo svojo kulturno zavest, ter spoznavajo kulturno-umetniško tradicijo države, v kateri živijo.

Vsebina programa:

Udeleženci spoznajo slovenske pesnike in njihova dela. na ta način razvijajo vse štiri sporazumevalne dejavnosti: branje, poslušanje, pisanje in govorjenje. Ob spoznavanju in doživljanju slovenske poezije bogatijo svoje zmožnosti izražanja v slovenskem jeziku. obravnavane bodo pesmi naslednjih pesnikov: Svetlana Makarovič, Dane Zajc, Tomaž Šalamun, France Prešeren, Alojz Ihan, Gregor Strniša, Janez Menart, Boris A. Novak, Ivan Minatti, Kajetan Kovič, Aleš Šteger in drugi. Samostojno tvorijo pesniška besedila in razvijajo kreativnost. Na ta način razvijajo svoje literarno-teoretsko znanje in receptivne zmožnosti.

Didaktično - metodična priporočila:

Metode dela so naslednje: razlaga, glasno branje, pogovor, izmenjava mnenj, izkustveno učenje, ustvarjalno pisanje.

Med oblikami dela prevladuje interaktivno in izkustveno učenje, predstavitev pesnika, uvrstitev v književno obdobje, poslušanje umetnostnega besedila, glasno doživeto branje in/ali poslušanje zvočnih posnetkov, predstavitev in razlaga besedišča posamezne obravnavane pesmi, motivno-tematska interpretacija pesmi, zgradba pesmi in datacija. Udeleženci samostojno tvorijo ustvarjalna besedila s kreativno uporabo besedišča obravnavane pesmi.

Izvajalci programa:

Izvajalka programa je profesorica slovenščine in primerjalne književnosti.

Udomačimo slovenščino**Organizacija, ki je izoblikovala program:**

Ljudska univerza Postojna v okviru Zavoda Znanje Postojna

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Priseljenci, ki se želijo hitreje vključiti v slovensko okolje, v katerem so se znašli.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilj programa je, da udeleženci osvojijo začetno znanje slovenščine v okviru stopnje A1 po evropski jezikovni lestvici kot podlago za nadaljnje izobraževanje, kot tudi, da osvojijo slušne, govorne in bralne spretnosti za uporabo jezikovnega znanja s poudarkom na govornem sporočanju v konkretnih življenjskih situacijah. Cilj je tudi, da udeleženci spoznajo vrste besednih zvez in povedi, s katerimi se lahko na preprost način pravilno odzivamo v različnih vsakdanjih situacijah.

Vsebina programa:

25 ur se program osredotoča na komunikacijske funkcije in teme (predstavitve sebe, pozdrav, odgovor na pozdrav itd.) in 25 ur na slovnične strukture (glagol, časi, odvisniki, priredje, sistem glavnih števnikov, samostalniki, vprašalnice itd.). Poudarek je na besedišču, ki je vezano na komunikacijo v slovenskem jeziku na temo vsakdanjih življenjskih situacij: predstavitve sebe in svojih vsakodnevnih dejavnosti, v restavraciji, trgovini, pri zdravniku, na letališču, pri nakupih, prosti čas, izobraževanje in šolstvo, na počitnicah, vreme, v mestu, dajanje navodil, predstavitve svojih želja in navad, datumi in poznavanje ure, vsakodnevna opravila, priložnostne dejavnosti in glasba itd.

Didaktično - metodična priporočila:

Med metodami dela so naslednje: predstavitve besedišča in slovničnih struktur na podlagi gradiva, vaje iz delovnega zvezka in dodatnih virov, pogovor in delo v parih. Inovativna metoda učenja, ki bo uporabljena na tečaju, je učenje slovenščine skozi izdelavo fotostripa. Za vsako učno komunikacijsko temo bodo udeleženci poiskali ali posneli ustrezno fotografijo, pod katero bodo napisali ustrezen komentar ali dialog. Tečaj se zaključi z razstavo fotostripov, ki bodo nastali na tečaju. Druga inovativna metoda, ki vključuje slovensko literarno tradicijo, je poslušanje izbranih slovenskih popevk, šansonov in otroških pesmic, povezanih s posamezno učno temo. Udeleženci povezujejo besedišče pesmi z besediščem posamezne komunikacijske teme.

Izvajalci programa:

Izvajalka programa je profesorica slovenščine in primerjalne književnosti.

Z boljšo komunikacijo do lažje vključitve v družbo

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Zasavska ljudska univerza Trbovlje

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014 (3 izvedbe)

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so ranljive skupine odraslih (priseljenci):

- osebe, ki že dalj časa živijo v Sloveniji in je njihov materni jezik eden od južnoslovanskih jezikov;
- žene priseljencev, ki niso zaposlene in živijo v težjih socialnih razmerah;
- priseljenci, ki imajo dovoljenje za stalno in začasno prebivanje v Sloveniji ali so v fazi pridobivanja dovoljenja.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilj programa je pridobivanje znanja za vsakdanje osnovno sporazumevanje v jeziku okolja ter pridobivanje osnovnih informaciji o širšem in ožjem bivalnem okolju. Program vzpodbuja socialne kompetence, medkulturne kompetence in vseživljenjsko učenje.

Vsebina programa:

1. Jezikovni del – 35 ur:

- osebna identiteta (ime, priimek, naslov, telefon, e-pošta, starost, datum in kraj rojstva, stan, osebni dokumenti, državljanstvo, veroizpoved);
- družina in osebna razmerja (člani družine in odnosi med njimi, osebni prazniki, družinske navade, stanovanje/hiša, bivalno okolje, odnosi med ljudmi, prijatelji, članstvo v klubih);

- izobraževanje (izobraževalni sistem, vrste šol, šolski predmeti, izobrazba, zaslužek, davki, dajatve);

- poklic in prosti čas (različni poklici in usposobljenost zanje, težave z zaposlovanjem, konjički, zabava, aktivno preživljanje prostega časa, šport, rekreacija, dopust, potovanja);

- javno življenje (javni napisi, reklame, pošta, banka, policija, carina, cestnina, bolnišnica, različne druge ustanove);

- širše družbeno okolje (umetnost, zgodovinske in druge zanimivosti, industrija, kmetijstvo, trgovina, politična ureditev, pravo, aktualni dogodki).

1. Sporazumevanje v slovenščini – 15 ur:

- jasno govorim, zato me drugi razumejo (pozdravljanje, odzdravljanje, opravičevanje, čestitanje, obljubljanje, pritoževanje, poimenovanje dogodkov in razpravljanje o njih, štetje in uporaba števil, poročanje, izražanje počutja, osnovnih potreb, želja (gre za preplet različnih delov jezikovnega znanja z uporabo v praksi – znanje besedja, slovnično znanje, besedilotvorno znanje, sociolingvistično znanje);

- razumem in znam povedati (poslušanje, razumevanje in vrednotenje govornih besedil, družbene konvencije, izmenjava informacij, izražanje počutja in čustvenih stanj, uresničevanje interesov);

- rad se pogovarjam (ob upoštevanju različnih delov jezikovnega znanja, pogovor o najrazličnejših temah, ki zadevajo vsakdanje življenje).

Izvajalci programa:

Učitelj v programu mora imeti ustrezno izobrazbo (univ. študijski program slovenščine), ter pedagoško-andragoška znanja.

Orientacijski program za priseljence

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Andragoški zavod Maribor-Ljudska univerza

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so odrasli tujci, ki se želijo naučiti sporazumevanja v slovenščini, si s slovensko govorečimi izmenjevati izkušnje ter spoznavati kulturno, socialno, gospodarsko in politično podobo Slovenije.

Število udeležencev v eni izvedbi:

Približno 15 udeležencev.

Cilji programa:

Cilj programa je omogočiti tujcem doživljanje slovenskega okolja z ozaveščanjem statusa slovenščine kot državnega in uradnega jezika. Glavni učni cilj pouka slovenščine kot drugega/tujega jezika je razvita sporazumevalna zmožnost v slovenščini. Udeleženci programa se jezika učijo v rabi, torej v procesu sporazumevanja, skozi simulacijo najrazličnejših govornih položajev na katere v življenju naleti govorec slovenskega jezika. Ob jeziku spoznavajo tudi slovensko kulturo in običaje, ki označujejo slovensko družbo. Da bi udeleženci programa lahko celovito razvili svojo sporazumevalno zmožnost v slovenščini, v programu razvijajo jezikovno zmožnost (spoznavajo sistem slovenskega jezika na vseh ravneh in besedišče ter razvijajo sposobnost za razumevanje in tvorjenje govornih in zapisanih besedil), sociolingvistično zmožnost (razvijajo ustrezne načine jezikovnega odzivanja glede na namen in okoliščine sporočanja), diskurzivno zmožnost (razvijajo strategije za razumevanje in tvorjenje govornih in zapisanih besedil ter sodelovanje v pogovoru), strateško zmožnost (razvijajo strategije za reševanje nesporazumov zaradi nezadostnega jezikovnega znanja), obenem pa spoznavajo slovensko kulturo in šege. Poleg osnovne kompetence sporazumevanja v jeziku okolja se pri posamezniku razvijajo še socialna kompetenca, saj z znanjem slovenščine lahko navezuje stike z drugimi prebivalci. Socialne kompetence pa vključujejo osebne, medosebne in medkulturne kompetence ter zajemajo vse oblike vedenja, ki usposablja posameznike za učinkovito in konstruktivno sodelovanje v socialnem in poklicnem življenju in zlasti v vse bolj raznovrstni družbi. Poleg socialne kompetence se razvija tudi državljanska kompetenca, saj udeleženci preko tečaja slovenskega jezika spoznavajo tudi slovensko kulturo, prilagajanje življenju večinskega naroda pa omogoča polno udeležbo v državljanskem življenju na podlagi socialnih in političnih konceptov in struktur. Jedro socialne kompetence so spretnosti konstruktivnega sporazumevanja v različnih okoljih, strpnosti, izražanja in razumevanja različnih pogledov, pogajanja z ustvarjanjem zaupanja in sočustvovanje. Vse navedeno udeležencem omogoča pričujoči izobraževalni program, saj se s pomočjo jezika udeleženci seznanjajo tudi s slovensko kulturo, kar vpliva na njegov interes za socialno-ekonomski razvoj, medkulturno komuniciranje in spoštovanje različnosti. Z znanjem jezika in poznavanjem kulture se bodo posamezniki lažje vključevali v življenje v slovenski skupnosti. Povzeto po: Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje (Svet za kulturno sodelovanje, Oddelek za izobraževanje, Oddelek za moderne jezike, Strasbourg, Svet Evrope 2011 in po: Priporočila Evropskega parlamenta in sveta z dne: 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje).

Vsebina programa:

Posamezna področja niso ozko zamejena, so prehodna, se prepletajo in pogosto celo sovpadajo. Tematska področja odpirajo bogate možnosti variacij in pomenijo izhodišče pri širjenju variantnih ubeseditiv. Tematski sklopi so sledeči:

- osebna identiteta;
- družina in dom;
- osebna razmerja;
- izobraževanje, šola;
- turizem;
- hrana in pijača;
- poklici, delo, javne ustanove;
- javno življenje.

Izvajalci programa:

Ni bilo posebnih pogojev, zahtevali so se z zakonom določeni pogoji (univerzitetna izobrazba, pedagoško-andragoška izobrazba, opravljeni strokovni izpit za področje vzgoje in izobraževanja); priporočljive so izkušnje na področju izobraževanja odraslih, še posebej izkušnje pri delu z ranljivimi ciljnim skupinami.

Slovenija/Slovenska Bistrica moj novi dom

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Mag. Brigita Kruder, Ljudska univerza Slovenska Bistrica

Leto izvedbe:

2012, 2013

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Mladi diplomanti, ki vstopajo na trg dela, brezposelne osebe in zaposleni odrasli, ter zaposleni v podjetjih.

Namenjen je priseljencem, ki živijo v našem okolju, se pogosto ne znajdejo v njem, so pa kot starši, delavci, potrošniki izpostavljeni vsem dejavnikom okolja, in hkrati veliko bolj ranljivi.

Odpiranje globalnega trga, ter prost pretok blaga in ljudi, še posebej znotraj EU, je prinesel tudi več migracij in poslovnega sodelovanja z geografskimi področji, ki ne preferirajo nujno nemščine ali angleščine in se od nas precej razlikujejo tudi po kulturi. Pojavlja se torej potreba po spoznavanju drugih jezikov in kultur, kar bo pripomoglo k izboljšanju sožitja in razumevanja med narodi.

Naslednja ciljna skupina so svetovalni delavci v osnovnih šolah in pomočniki učencem priseljencem, ki prihajajo iz Albanije. Teh je vsako leto okoli 5 % populacije v obeh šolah v Slovenski Bistrici. Poznavanje njihovega jezika in kulture bo pedagoškim delavcem omogočilo lažje razumevanje in sporazumevanje z otroki in starši.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilj programa je usvajanje kulturnih in jezikovnih kompetenc, ter krepitev socialnih kompetenc na področju izbranega tujega jezika in kulture, z namenom ustvarjanja strpnega in spoštljivega družbenega okolja, ki predstavlja dober temelj za vzpostavljanje mednarodnih in medkulturnih povezav.

Vsebina programa:

Program sodi v cikel programov, ki smo jih razvili z namenom, da odrasli spoznajo tuje jezike, predvsem pa kulturo priseljencev, ki jih je veliko v našem okolju. Komunikacijske veščine v tujih jezikih imajo iste štiri razsežnosti kot komunikacijske veščine v maternem jeziku, vendar je raven obvladovanja praviloma nižja, oziroma ne nujno ista. Program je prekratek, da bi udeleženci lahko usvojili osnovno raven rabe tujega jezika, vendar pa bodo usvojili okoli 500 besed, s katerimi bi jim bilo omogočeno najosnovnejše sporazumevanje v situacijah, v katerih se lahko znajdejo pri zdravniku, v javnih ustanovah, kot so na primer šole. Spoznali bodo tradicionalne jedi, navade in običaje in lokalne medije.

Poznavanje kulture nekega naroda pomembno prispeva k odnosu in zmanjšuje predsodke. Splošna kultura je najtesneje povezana s kompetencami, ki so osredinjene na komuniciranje v jeziku (tujem ali maternem) in medosebnimi veščinami. Program je nastal na pobudo učiteljev v osnovnih šolah za otroke, saj se srečujejo s starši, ki ne govorijo slovensko in je zelo težko ustrezno komunicirati z njimi.

SLOVENŠČINA – JEZIK OKOLJA, KJER ŽIVIMO – 24 andragoških ur

- sporazumevanje v vsakdanjih situacijah;
- opravičilo, vabilo in sporočilo.

SLOVENSKA BISTRICA – MOJE MESTO – 8 andragoških ur

- znamenite in javne stavbe v mestu;
- načrt mesta in usmerjevalne table;
- piktogrami in usmerjevalne table.

KULTURNE NAVADE IN OBIČAJI – 12 andragoških ur

- tradicionalna praznovanja;
- prehrana in prehranjevalne navade;
- oblačilna kultura;
- higienski standardi in pravila v javnih ustanovah.

JAVNE USTANOVE – 12 andragoških ur

- šola in šolski prostor, šolski koledar, komunikacija šole s starši;
- knjižnica, radio in časopis;
- zdravstveni dom in reševalna postaja;
- občina, upravna enota in center za socialno delo.

Zaključno srečanje z evalvacijo 2 andragoški uri

Razdelili bomo potrdila, udeleženci pa bodo izpolnili evalvacijske vprašalnike.

Didaktično - metodična priporočila:

Uporabljali bomo izključno aktivne metode dela za udeležence. Jezika se bomo učili posredno, ob proučevanju kulture in njenih elementov. Praviloma frontalna oblika dela bo mestoma prehajala v skupinsko in individualno delo, ki pa ga bo manj, saj je za učinkovito komunikacijo nujno potrebna interakcija z drugimi udeleženci. Pri učenju bomo uporabili podporo informacijsko-komunikacijskih medijev, s katerimi bomo iskali informacije in podatke.

Učenje bo potekalo v obliki 12 zaporednih, vsebinsko zaokroženih delavnic. Veliko bomo tudi na terenu, saj bomo obiskali javne ustanove in se seznanili z njihovim delovanjem.

Izvajalci programa:

Učitelji v programu so eksperti, ki poznajo ne le jezik ampak predvsem kulturo, in bodo pri udeležencih ustvarili pozitiven odnos do nove kulture.

Albanščina – jezik in kultura za pokušino

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Mag. Brigita Kruder, Ljudska univerza Slovenska Bistrica

Leto izvedbe:

2013

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Mladi diplomanti, ki vstopajo na trg dela, brezposelne osebe in zaposleni odrasli, ter zaposleni v podjetjih.

Odpiranje globalnega trga, ter prost pretok blaga in ljudi, še posebej znotraj EU, je prinesel tudi več migracij in poslovnega sodelovanja z geografskimi področji, ki ne preferirajo nujno nemščine ali angleščine in se od nas precej razlikujejo tudi po kulturi. Pojavlja se torej potreba po spoznavanju drugih jezikov in kultur, kar bo pripomoglo k izboljšanju sožitja in razumevanja med narodi.

Naslednja ciljna skupina so svetovalni delavci v osnovnih šolah in pomočniki učencem priseljencem, ki prihajajo iz Albanije. Teh je vsako leto okoli 5 % populacije v obeh šolah v Slovenski Bistrici. Poznavanje njihovega jezika in kulture bo pedagoškim delavcem omogočilo lažje razumevanje in sporazumevanje z otroki in starši.

Število udeležencev v eni izvedbi:

8

Cilji programa:

Cilj programa je usvajanje kulturnih in jezikovnih kompetenc, ter krepitev socialnih kompetenc na področju izbranega tujega jezika, z namenom ustvarjanja strpnega in spoštljivega družbenega okolja, ki predstavlja dober temelj za vzpostavljanje mednarodnih in medkulturnih povezav.

Vsebina programa:

Program omogoča doseganje kompetenc na področju kulture in izražanja v tujem jeziku. Delno prispeva tudi k razvoju kompetence sporazumevanja v slovenskem jeziku, saj bodo udeleženci primerjali strukturo jezika s slovenščino. Skozi interakcijo v skupini si bodo krepili in pridobivali tudi socialne kompetence.

Albanska kultura in jezik

- geografska umestitev na karti sveta, politična ureditev, javni sistemi (zdravstvo, šolstvo);
- zgradba in struktura jezika, primerjava s slovenščino;
- običaji in navade, vzorci vedenja;
- bivanjska kultura-hiše;
- literatura (prevodi v slovenščino);
- glasba in upodabljajoča umetnost, priznani umetniki;
- hrana in pijača;
- obredi in rituali;

- religija;
- naravne in kulturne znamenitosti;
- oblačilna kultura in drugi simboli.

Didaktično - metodična priporočila:

Uporabljali bomo izključno aktivne metode dela za udeležence. Jezika se bomo učili posredno, ob proučevanju kulture in njenih elementov. Praviloma frontalna oblika dela bo mestoma prehajala v skupinsko in individualno dela, ki pa ga bo manj, saj je za učinkovito komunikacijo nujno potrebna interakcija z drugimi udeleženci. Pri učenju bomo uporabili podporo informacijsko-komunikacijskih medijev, s katerimi bomo iskali informacije in podatke, ter skušali vzpostaviti stik s kakšno učno skupino na področju, ki ga spoznavamo.

Učenje bo potekalo v obliki 12 zaporednih, vsebinsko zaokroženih delavnic.

Izvajalci programa:

Učitelji v programu so eksperti, ki poznajo ne le jezik ampak predvsem kulturo, in bodo pri udeležencih ustvarili pozitiven odnos do nove kulture.

Matematika je vsepovsod

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Cene Štupar – Center za permanentno izobraževanje

Leto izvedbe:

2012

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina so priseljenci.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilji programa so naslednji:

- razvijanje zavesti o pomenu učenja za posameznika in skupnost;
- prepoznavanje odgovornosti za osebni razvoj;
- osvajanje osnovnih načel in pojmov vseživljenjskega učenja in učenja odraslih;
- razvijanje logičnega in prostorskega razmišljanja in predstavljanja;
- uporabljati osnovne računске operacije za vsakodnevno reševanje problemov: seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje;
- uspešno reševanje problemov iz vsakdanjega življenja, ki zahtevajo uporabo osnovnih računskih operacij ali matematičnih načel, povezan s količinami, razmerji; znajo opredeliti in izbrati podatke, ki jih potrebujejo za reševanje problemov; znajo opredeliti in izbrati postopek za reševanje problema in preveriti razumnost/logičnost rešitve; spoznajo procese in strategije reševanja problemov: iskanje in vrednotenje mogočih rešitev ter načine odločanja ob problemih iz vsakdanjega življenja.

Iz vidika razvoja ključnih kompetenc, kot so opredeljene v dokumentih Evropske unije, se izobraževalni program »Matematika je vsepovsod« usmerja v razvijanje kompetence učenje učenja in matematične kompetence. Udeleženci bodo namreč skozi program razvili sposobnost učiti se in vztrajati pri učenju, vključno z učinkovitim upravljanjem s časom in informacijami in različnih socialnih okoljih. Poleg tega pa bodo skozi vsebine razvijali in usvajali matematične naloge za reševanje problemov v vsakdanjem življenju.

Skozi aktivno vključevanje v diskusijo bodo udeleženci nadgrajevali svoje predhodne izkušnje z učenjem in življenjske izkušnje v različnih okoliščinah, kakor tudi razvijali sposobnost in pripravljenost za uporabo matematičnih načinov razmišljanja in predstavljanja. Program z aktivno uporabo IKT omogoča osvajanje znanj, ki prispevajo tudi k osvajanju digitalne pismenosti.

Vsebina programa:

Vsebina programa bo predstavljena po posameznih vsebinskih sklopih v delavniški obliki, ki bodo temeljili na aktivnem sodelovanju udeležencev. Vsebina je osredotočena na učenje učenja in matematično kompetenco – uporabno matematiko.

Podrobnejša vsebina je naslednja:

- prepoznavanje sebe v učnem okolju;
- strategije učenja;
- učni stili;
- izguba strahu pred preverjanjem znanja;
- urjenje poštevank;
- ploščinske enote;
- individualni izdelek.

Didaktično - metodična priporočila:

Metode: a) razlaga z aktivnim vključevanjem udeležencev, b) prikazovanje, c) razgovor, č) opazovanje, zaznavanje, občutenje, d) reševanje problema, e) didaktične igre, f) delo s slikami, zemljevidi, fotografijami, g) igra vlog, h) delo s tekstom, i) poročanje, j) samorefleksija.

Oblike dela: a) frontalna, b) delo v dvojicah, c) delo v skupinah, č) individualna.

Izvajalci programa:

Izvajalki programa sta bili Jana Mlačnik, mag. kadrovskega managementa, univ. dipl. andragoginja in Alida Zagorc Šuligoj – prof. italijanščine in univ. dipl. bibliotekarka.

Lahko ponovite, prosim? - Sporazumevanje v slovenskem jeziku**Organizacija, ki je izoblikovala program:**

Cene Štupar – Center za permanentno izobraževanje

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so priseljenci, ki sodijo med ranljive skupine odraslih. Čeprav so priseljenci heterogena skupina, jim je skupno to, da je slovenščina za njih drugi/tuji jezik.

Priseljenci so heterogena skupina glede na stopnjo obvladovanja slovenščine. Program je zasnovan tako, da ga je mogoče prilagoditi za uporabnika slovenščine kot drugega/tujega jezika, ki je v skladu z lestvico CEF uvrščen na raven od A1 do B2 (torej, A1, A2, B1 in B2). Stopnjo ravni jezikovnega znanja udeleženca bomo ugotovili z uvrstitvenim testom, ki ga bo posameznik pisal pred vključitvijo v program. Na ta način bomo ustvarili homogeno skupino glede na obvladovanje slovenščine, kar bo omogočalo enakopravno sodelovanje udeležencev.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilji izobraževalnega programa so:

- spoznati temeljna procesa sporazumevanja;
- spoznati dejavnike sporazumevanja;
- tvoriti ustrezna in učinkovita besedila (glede na naslovnika, okoliščine sporazumevanja, prenosnik, namen in temo sporazumevanja);
- spoznati in upoštevati načela uspešnega sporočanja;
- spoznati dejavnike (ne)uspešnega sporazumevanja;
- vpliv neželenih nebesednih spremljevalcev govorjenja in pisanja;
- spoznati strategije vzpostavljanja stika;
- spoznati in obvladati kompenzacijske strategije (izražanje nerazumevanja, preverjanje razumevanja besedila, prošnja za pojasnilo, prošnja za pomoč pri oblikovanju diskurza);
- razvijati sociokulturno zmožnost;
- razvijati funkcionalno pismenost;
- izdelati skripto/brošuro, ki jo bodo udeleženci programa javno predstavili, s čimer bomo pri udeležencih razvijali veščine javnega nastopanja. Skripto/brošura bo udeležencem programa v pomoč pri sporazumevanju po končanem programu.

Vsebina programa:

Program bo izveden v obliki praktično usmerjenih delavnic. Vsaka delavnica bo obravnavala določeno temo oz. vsebino programa, o kateri bodo udeleženci najprej poslušali teoretična izhodišča, nato bodo spoznali konkretne primere v praksi (avtentično gradivo), nato pa bodo preko vodenega pogovora in diskusije opisali svoje izkušnje in na koncu poskušali preko različnih metod in tehnik posamezno vsebinsko enoto zaključiti s konkretnimi rešitvami. Program je usmerjen v praktično uporabnost predstavljenih vsebin po zaključku programa.

- uvod – Kaj je sporazumevanje?;
- dejavniki sporazumevanja;
- dejavniki (ne)uspešnega sporazumevanja;
- strategije vzpostavljanja stika;
- sporazumevalni vzorci;
- kompenzacijske strategije;
- zaključek.

Didaktično - metodična priporočila:

Priporočene so naslednje metode:

1. besedne oz. verbalno – tekstualne metode, in sicer:

- ustna razlaga s tehnikami pojasnjevanja, opisovanja, opredeljevanja in pripovedovanja;
- pogovor s tehniko katehetskoga pogovora, prostega dialoga,

diskusijskega in problemskega pogovora;

- delo z besedilom s tehnikami analize in primerjanja besedil;
- metoda pisanja besedil;

2. metoda demonstracije, in sicer s tehniko prikazov slušnih posnetkov in videoposnetkov ter tehnika prikaza praktičnih aktivnosti;

3. metoda izkustvenega učenja, in sicer:

- samorefleksija s tehniko vprašalnika in tehniko simuliranega sklicevanja;
- reševanje problemov s tehniko možganske nevihte in tehniko brainwriting

(izdelava skupnega plakata);

4. metoda iger vlog;

5. metoda iger in simulacije s tehniko konstrukcijske igre;

6. metoda dela z računalnikom, in sicer uporaba računalnika kot orodje za različna avtentična gradiva in tvorjenje besedil.

Uporabili bomo frontalno in individualno obliko dela, delo v dvojicah ter skupinsko delo, in sicer t. i. sodelovalno pridobivanje znanja, spretnosti in sporazumevalnih veščin.

Izvajalci programa:

Anja Tomazin, prof. slovenščine, Saša Vrbančič – univ. diplomirana družboslovka, prof. razrednega pouka, Marija Žiher, prof. slovenščine.

Dejavno sem vključen v slovensko družbo, tudi preko e-demokracije

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Cene Štupar – Center za permanentno izobraževanje

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so priseljenci.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilji programa so:

- pridobitev potrebnih znanj o družbenih institucijah, družbenopolitični ureditvi, družbenih skupinah, procesih odločanja v Sloveniji in EU;
- razvijanje vrednot, ki utemeljujejo idejo demokracije, s poudarkom na participativni demokraciji, in človekovih pravic ter vzpostavljanju ustreznih družbenih odnosov;
- pridobitev ustreznih znanj o e-poslovanju, različnih e-storitvah in e-upravi;
- izboljšanje sposobnosti posameznikov za dajanje pobud in prevzemanje odgovornosti v družbi, tudi preko e-demokracije;
- spodbujanje družbeno odgovornega ravnanja ter sprejemanje socialnih vrednot, ki omogočajo skupno sobivanje in krepijo družbeno kohezivnost.

Vsebina programa:

Vsebina programa zajema področje državljskih kompetenc in digitalno pismenost – aktivno državljanstvo in e-poslovanje.

Tematski sklopi:

- človekove pravice in temeljne svoboščine;
- demokracija v Republiki Sloveniji;
- participativna demokracija in mehanizmi demokratične ureditve;
- demokracija v EU;
- e-poslovanje;
- e-storitve in e-uprava;
- varnost v digitalnem okolju.

Didaktično - metodična priporočila:

Program se izvaja v obliki delavnic. Gre za aktivno vključevanje udeležencev v učni proces – preko interakcije med samimi udeleženci izobraževalnega programa in vodjo delavnice (aktivno poslušanje, dajanje in sprejemanje povratnih informacij, pogovor, razprava). Uporablja se tudi metoda igre vlog, projektnega dela, »možganske nevihte« itd.

Izvajalci programa:

Izvajalci programa so Jana Mlačnik, mag. kadrovskega managementa, univ. diplomirana andragoginja; Dragica Glažar, univ. diplomirana politologinja; Aleš Klemen, mag. znanosti na področju računalništva.

Moj poklic – nov začetek

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Cene Štupar – Center za permanentno izobraževanje

Leto izvedbe:

2012, 2013, 2014

Dolžina programa:

50 andragoških ur

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so priseljenci.

Število udeležencev v eni izvedbi:

15

Cilji programa:

Cilji programa so:

- dvig samopodobe, občutek lastne vrednosti za nadaljnje izobraževanje in delo;
- sprejemanje drugačnosti, razbijanje stereotipov;
- večja seznanitev s poklicnimi programi, z možnostmi zaposlitve, z delovnimi procesi določenega poklica;
- Kako je, če ti uspe?

Vsebina programa:

Vsebina programa se osredotoča na socialne kompetence – poklicne možnosti.

Podrobnejše vsebine programa so podobne kot cilji programa:

- dvig samopodobe, občutek lastne vrednosti za nadaljnje izobraževanje in delo;
- sprejemanje drugačnosti, razbijanje stereotipov;
- večja seznanitev s poklicnimi programi, z možnostmi zaposlitve, z delovnimi procesi določenega poklica;
- Kako je, če ti uspe?

Didaktično - metodična priporočila:

Metode: a) razlaga, b) prikazovanje, c) razgovor, č) opazovanje, zaznavanje, občutenje, d) reševanje problema, e) delo s slikami, zemljevidi, fotografijami, f) igra vlog, g) delo s tekstom, h) delo z računalnikom; i) poročanje, j) samorefleksija, k) izkustvena delavnica.

Oblike dela: a) frontalna, b) delo v dvojicah, c) delo v skupinah, č) individualna.

Izvajalci programa:

Izvajalki programa sta Jana Mlačnik, mag. kadrovskega managementa, univ. diplomirana andragoginja in Dragica Glažar, univ. diplomirana politologinja.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI ZA PRISELJENCE V DRUGIH DRŽAVAH

Program temeljnega funkcionalnega opismenjevanja (Republika Črna Gora)

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program je bil razvit v skladu z zahtevami Ministrstva za šolstvo in znanost Republike Črne gore. Sprejeli so ga na 23. zasedanju Sveta za izobraževanje odraslih. Izoblikoval ga je Center za poklicno izobraževanje.

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

Program ne sme trajati manj kot 16 in ne več kot 20 tednov.

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina programa so nepismene odrasle osebe, starejše od 15 let.

Število udeležencev v eni izvedbi:

Ni navedenega podatka.

Cilji programa:

V programu je naštetih več ciljev. Ti so:

- obvladovanje osnovnih veščin in znanj jezikovne in matematične pismenosti na ravni postavljenih standardov;
- usposabljanje za izvajanje programa pridobljenih znanj in spretnosti v vsakdanjem življenju in v novih situacijah;
- omogočiti razvoj osebnosti, upoštevajoč značilnosti in posebnosti, življenjskih izkušenj in predhodnega znanja za izboljšanje osebnega in družinskega življenja;
- razvoj znanja in spretnosti za izboljšanje kvalitete življenja;
- usposabljanje za učenje in izobraževanje skozi vse življenje;
- izboljšanje načina izražanja in spretnosti komunikacije;
- usposabljanje za aktivno sodelovanje v socialnih procesih;
- omogočiti obvladovanje znanj in spretnosti na nivoju postavljenih standardov, v skladu z andragoško-didaktičnimi, metodičnimi in psihološkimi zahtevami.

Vsebina programa:

Program je razdeljen na šest različnih predmetnih področij, ki so:

- temeljna jezikovna pismenost v maternem jeziku (usposabljanje za razumevanje in izražanje v pisni in ustni obliki; pisanje in branje v cirilici in latinici, abeceda; gramatika, poznavanje osnovnih zakonitosti jezika); uradni jezik kot tuji jezik;
- matematična pismenost (poznavanje in razumevanje osnovnih elementov matematične pismenosti (npr. cela števila do 1000, odstotki); razumevanje in reševanje problemov v vsakdanji situaciji (npr. gospodinjski proračun, nakupovanje));
- izobraževanje za starševstvo in družino z osnovami zdravstvene vzgoje (koncepti, oblike in funkcije družine, družinski odnosi ipd.; osnovna znanja, potrebna za ohranitev in izboljšanje lastnega fizičnega in duševnega zdravja družine);
- izobraževanje za okolje (razvijanje sposobnosti za razumevanje in uporabo znanj potrebnih za življenje posameznika; vpogled in razumevanje ekoloških problemov; razvijanje ekološke zavesti udeleženca itd.);
- izobraževanje za življenje v skupnosti (razumevanje organizacije v skupnosti-osnovni organi skupnosti; osnovni pojmi vezani na lokalno in širšo skupnost ipd.);
- funkcionalne spretnosti (pridobivanje znanja in spretnosti na področju osnovne računalniške pismenosti in usposabljanje za njeno uporabo; seznanitev s sodobnimi tehničnimi dosežki, pripomočki, napravami ipd., ki se uporabljajo v vsakdanjem življenju).

Didaktično - metodična priporočila:

Skozi realizacijo programa se lahko izmenjujejo tradicionalne in interaktivne metode, ki pripomorejo k pozitivnemu delovnemu vzdušju. Izogibati pa se je potrebno kritikam, ki delujejo stresno na udeleženca. Težiti je treba k vzajemnem zaupanju in spoštovanju udeleženca in učitelja.

V procesu izvajanja programa se lahko uporabljajo naslednje metode: metoda predavanja, metoda razgovora, metoda diskusije, metoda demonstracije, metoda besedila, delavnica,

individualno delo, delo v manjših skupinah ter metoda igra vlog. Pri delu z odraslimi je potrebno kombinirati različne metode in tehnike, saj bo tako izobraževanje in učenje odraslih potekalo bolj aktivno.

Izvajalci programa:

Izvajalci programa so lahko učitelji visokošolskih pedagoških smeri kot tudi nekateri učitelji določenih strokovnih predmetnih področij v skladu z zakoni, ki urejajo to področje. Poleg ožjih poklicnih kvalifikacij za določeno predmetno področje pa morajo imeti učitelji tudi ustrezna andragoška znanja. Če le-teh nimajo, se morajo usposobiti v skladu s programom, ki ga je sprejel Svet za izobraževanje odraslih.

Koncept za pismenost na državnem nivoju (Nemčija)

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program je izoblikoval nemški Zvezni urad za preseljevanje in begunce.²

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

Minimalno število ur na teden je 8 učnih enot in maksimalno 25 učnih enot na teden. Priporočeno tedensko število ur pa je med 12 in 16 učnih enot.

Ciljna skupina programa:

Program je namenjen priseljencem (tako ženskam kot moškim), ki so primarno nepismeni, funkcionalno nepismeni ali se učijo druge pisave. Udeleženci se med seboj razlikujejo v stopnji pismenosti, kar pa predstavlja tudi velik problem pri priseljencih.

Število udeležencev v eni izvedbi:

Načeloma število udeležencev v programu ne sme presegati 12 oseb. Vendar pa velja, na podlagi preteklih izkušenj z nepismenimi priseljenci, za optimalno število udeležencev v programu 8 oseb.

Cilji programa:

Opredeljeni so trije cilji. Prvi cilj se nanaša na funkcionalno pismenost. Drugi se nanaša na okrepitev sposobnosti socialne integracije s spodbujanjem samostojnosti in usmerjanjem v

---

² Bundesamt für Migration and Flüchtlinge (2009). Konzept für einen bundesweiten Integrationskurs mit Alphabetisierung. Nürnberg: Bundesamt für Migration and Flüchtlinge. [http: www.bamf.de](http://www.bamf.de) (8. 12. 2014)

trajnostni razvoj metod poučevanja. Zadnji cilj pa je zelo povezan s prvim ciljem in gre za posredovanje nemških jezikovnih spretnosti in znanja do ravni A2.2. Ta tretji cilj, poučevanje jezikovnega znanja do ravni A2.2, se razlikuje v pristopu udeležencev, glede na njihovo začetno znanje, sposobnosti in spretnosti na področju pisnega in ustnega izražanja.

Splošni cilj integracijskega tečaja je znanje jezika na ravni B1. Jezikovni cilj integracijskega tečaja je tako doseg govorne ravni B1 skupnega evropskega referenčnega okvira za jezike.

Vsebina programa:

Opismenjevanje, glede na zunanjo strukturo, je sestavljeno iz osnovnega tečaja alfa (poučuje se temelje latinskega sistema pisanja, osnovno znanje nemškega jezika in prvih kompetenc na področju avtonomije učenca; posredovanje pisnih in jezikovnih spretnosti; varnost, spretnosti in obrti), nadgradnje tečaja alfa A (nadaljnje posredovanje pisnih in ustnih veščin jezika ter znanj s področja učenčeve avtonomije) in nadgradnje tečaja alfa B (okrepi se znanje iz prej omenjenega tečaja). Pod določenimi pogoji se lahko tečaj nadaljuje tudi v nadaljevalni tečaj alfa C (nadaljnje razširjanje jezikovnega znanja). Navadno pa se po 1200 učnih enotah program zaključi še s tečajem orientacije (npr. ustna predstavitev v okviru diskusije v skupini).

Vsebinske točke programa so razdeljene nekako takole:

- jezikovna podpora, spodbuda;
- pisna podpora, spodbuda;
- spodbujanje avtonomije učencev oziroma udeležencev;
- izdelava usmerjenega učnega gradiva za udeležence;
- spodbujanje medkulturnih kompetenc ali medijska pismenost.

Didaktično - metodična priporočila:

- nemščina kot drugi/tuji jezik (4 postopki: prehoden (najprej jezik L1³ kot vstopni, nato L2⁴); zaporedoma L1-L2 (najprej materni jezik, nato vzporedno drugi jezik); zaporedoma L2-L1 (najprej drugi jezik, nato vzporedno materni jezik) in hkratna pismenost (istočasno materni in drugi jezik));
- metode za preklapljanje med pisnimi kompetencami; (Osnovni metodi za črkovno vodenje sta dve: analitična metoda (opisuje pot od večjih jezikovnih enot (stavki, beseda), do manjših jezikovnih enot (črka, glas)) in sintetična metoda (opisuje obratno kot analitična metoda). Ostale so še slogovna metoda, metoda artikulacije, začetna metoda itd.; metoda morfem (morfemi nemškega jezika) in metoda raznovrstnosti.);
- metode za posredovanje jezikovnih kompetenc (alternativne metode poučevanja tujih jezikov);
- principi posredovanja pisnih kompetenc;

---

³ Materni jezik

⁴ Drugi jezik - nemščina

- odprte oblike poučevanja (skupinska sestavljanja; delovna postaja; tedenski plani; delavnica poučevanja; učni projekt; izkustveno učenje);
- notranja diferenciacija (s selektivno različnimi vsebinami; z uporabo različnih metod; jezikovne dejavnosti; z uporabo različnih učnih gradiv; z uporabo različnih medijev);
- portfolijo (zbirna mapa udeležencevih dosežkov);
- mediji (znanje dela z računalnikom in predvajalniki; uporaba interneta ipd.).

Izvajalci programa:

Od izvajalca programa (vodje tečaja) se zahteva visoka raven znanja na področju pismenosti. Izvajalec programa oziroma vodja tečaja mora imeti ustrezne kvalifikacije, ki ga postavljajo v položaj, da se lahko na specifične težave opismenjevanja udeležencev ustrezno odzove. Hkrati mora biti vodja tečaja odobren s strani Zveznega urada za delo kot učna moč v integracijskem tečaju. Priporočljivo je tudi, da vodja tečaja (uspešno) opravi 80-urni tečaj usposabljanja za delo opismenjevanja nemščine kot drugega jezika. Prednost imajo učitelji, ki znajo enega ali več maternih jezikov udeležencev. Vodja tečaja, ki želi združiti osnovne jezikovne elemente, mora pokazati oziroma imeti dodatne kvalifikacije s področja dvojezičnega opismenjevanja in osnov znanja v maternem jeziku udeležencev tečaja. Če je le mogoče pa naj imajo vodje tečajev, posebno tisti, ki poučujejo udeležence – začetnike, praktične izkušnje s področja nemščine kot drugega jezika.

Okvirni učni načrt: nemščina kot drugi jezik in opismenjevanje (Avstrija)

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Inštitut za nadaljevalno izobraževanje Združenja dunajskega javnega šolstva, Univerza na Dunaju in Alfa center ljudske univerze v Ottakringu so organizacije, ki so izoblikovale ta program.⁵

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

V programu konkretno ni omenjen obseg trajanja programa. Je pa zapisano, da postopek pismenosti ne traja le nekaj tednov ali mesecev. Šele po nekaj letni praksi iz branja in pisanja je mogoče doseči, da je pisava nadzorovana in da se lahko uporablja brez posebne pomoči kot sredstvo za učenje jezika.

---

⁵ Vir: Fritz, T., Faistauer, R., Ritter, M; Hribesch, A. (2006). RahmenCurriculum, Universität Wien – Institut für Weiterbildung, Verband Wiener Volksbildung – AlfaZentrum für Migrantinnen der Volkshochschule Ottakring.

Ciljna skupina programa:

Ciljna skupina je sestavljena iz primarno, sekundarno in funkcionalno nepismenih oseb. Udeleženci so prav tako raznoliki v smislu njihovih ustno jezikovnih spretnosti. To velja tako za njihov materni jezik kot tudi za tuji jezik (nemščina). Udeleženci programa večinoma prihajajo iz držav, kjer je družbena večjezičnost normalna. Prevladujoča skupna želja vseh udeležencev je, da postanejo bolj samostojni in neodvisni od tuje pomoči v vsakdanjem življenju.

Število udeležencev v eni izvedbi:

Število udeležencev v eni izvedbi ne sme presegati 15 oseb.

Cilji programa:

Ciljev programa je kar nekaj. Ti so:

- socialni cilji (udeleženci morajo znati oceniti lastni položaj v avstrijski družbi, poznati morajo pravne in socialne ukrepe, sposobnost družbenega delovanja);
- socio-kulturni (interkulturni) cilji (področja: življenjski nazori, družinske strukture, karierni pojmi);
- socialno-psihološki cilji (udeleženec se lahko sam vključi v nove življenjske situacije, ne da bi pri tem izgubil lastno identiteto);
- jezikovni cilji (seznanitev z osnovami tujega jezika z visoko stopnjo avtentičnega vnosa; možnost temeljnega razvoja jezikovnega znanja);
- komunikacijski cilji (treba jih je obravnavati v tesni navezavi z dokumentom *Skupni evropski jezikovni okvir*, ki določa in opisuje jezikovno zmožnost na šestih ravneh (od najnižje A1 do najvišje C2). Učenci na osnovni ravni naj bi dosegli cilje na ravni A1 in A2.).

Zelo pomemben cilj je sposobnost interakcije.

Vsebina programa:

Vsebina in teme so pri opismenjevanju priseljencev enake kot pri tečaju nemščine kot drugega jezika. Teme morajo biti spodbudne in zanimive za udeležence programa. Navezovati se morajo na realnost udeležencev (na njihov vsakdan, na njihovo strokovno znanje, na njihove predhodne izkušnje v družbi).

Teme:

- osebni podatki (ime, naslov, poreklo, poklic, izobrazba itd.);
- bivanje in okolje (iskanje stanovanja, stanovanjske razmere itd.);
- vsakdanje življenje (potek dneva, rutina itd.);
- prosti čas, zabava;
- potovanje;
- človeški odnosi (družina itd.);

- zdravje in higiena (obiski pri zdravniku, bolnišnica, bolezni itd.);
- oblikovanje naše izobrazbe (šola, učna mesta, zaposlitev, kariera, iskanje dela);
- nakupovanje;
- hrana in pijača;
- storitve (dolžnosti, organi);
- kraji (orientacija, krajevni izvori itd.);
- jezik (učenje jezikov, večjezičnost);
- vreme.

Vsaka od tem mora biti prilagojena življenju udeležencev programa. Poleg splošnih tem so še posebne teme. Te so: zaposlovanje, Zakon o zavarovanju za primer brezposelnosti, zdravstveno varstvo, pravica do bivanja, varstvo otrok, šolski sistem, bivanje, finančna pomoč, državljanstvo.

Didaktično - metodična priporočila:

Pomembno je, da so za skupine priseljencev, ki se učijo nemščino kot drugi jezik, pripravljena posebna učna gradiva, ki zajemajo potrebe ciljne skupine. Izvajalci tečaja pri izbiri besedil za udeležence upoštevajo merila, kot so ustreznost, aktualnost, pristnost, kakovost ter vsebinska in jezikovna zahtevnost. Zanimive in nove izzive za izobraževanje prinaša vzporedno preklapljanje govora in pisanja. Posebno pri poučevanju branja je pomembno, da se da udeležencem dovolj prostora in možnosti za razvoj strategij učenja ter vaj. Pri udeležencih naj se spodbuja samostojno učenje, ocenjevanje osebnega napredka, razvijanje lastnih sposobnosti.

Zaželen je demokratičen stil poučevanja. Ključni elementi so sprotne povratne informacije, ocenitev potreb udeležencev na začetku izvedbe tečaja, vključitev znanj, ki so jih udeleženci prinesli s seboj, izkustveno učenje, načelo medkulturnosti. Na tečajih se mora upoštevati tudi načelo avtonomije.

Izvajalci programa:

Za izvajalce programa (mentorje, učitelje ipd.) je ključnega pomena, da udeležence pripeljejo do samostojnega učenja. Izvajalec programa mora imeti izobrazbo iz poučevanja nemščine kot tujega (drugega) jezika, ki jo lahko pridobi na univerzah v Avstriji. Izvajalec programa mora torej imeti ustrezne kvalifikacije in izkušnje s področja opismenjevanja priseljencev (ki jim je nemščina drugi jezik).

Lahko pa je izvajalec programa tisti, ki ima izobrazbo iz pedagoške akademije (učitelj) z usposabljanjem nemščine kot drugega jezika v kombinaciji z izkušnjami v izobraževanju odraslih (ljudske univerze). Imeti mora (dokazano) opravljeno prakso kot vodja tečaja s področja nemščine kot tujega (drugega) jezika (najmanj 400 ur poučevanja). Hkrati pa mora biti pripravljen, da se udeleži nadaljnega oziroma dodatnega izobraževanja. Kvalifikacije, ki predstavljajo določen standard, ki mora biti dostopen preko prej omenjenega usposabljanja,

so z naslednjih področij: metodično-didaktičnega vidika, jezikovnega vidika, pedagoško-psihološkega vidika in socio-medkulturnega vidika.

ESOL – Angleščina za govorce drugih jezikov (Velika Britanija)

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program je bil razvit v Veliki Britaniji. Uporablja se tudi kratica ESL – English as a second language.

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

Število andragoških ur v programu se razlikuje od stopnje programa ESOL: Entry 1, Entry 2, Entry 3, Level 1 in Level 2.

Ciljna skupina programa:

Program je namenjen govorcem drugih jezikov, ki se želijo naučiti angleščine.

Število udeležencev v eni izvedbi:

Število udeležencev je odvisno tudi od kulturnega ozadja udeležencev, raznolikosti razreda, stopnje znanja udeležencev itd. Priporočene so manjše skupine, da lahko udeleženci aktivno sodelujejo.

Cilji programa:

Cilji programa so, da se zadovoljijo potrebe udeležencev, katerih angleščina ni materni jezik. Cilj je krepitev njihove govorne zmožnosti, kot tudi njihove zmožnosti poslušanja, branja in pisanja. Splošni cilj je lažje vključevanje priseljencev v sistem vzgoje in izobraževanja in širšo družbo.

Vsebina programa:

Vsebine programa se osredotočajo na krepitev govorne zmožnosti priseljencev, kot tudi njihove zmožnosti poslušanja, branja in pisanja.

Pri krepitvi govorne zmožnosti priseljencev je poudarek na prvi stopnji na tem, da se naučijo pogovornega jezika za komunikacijo, (pomemben element učnega načrta je govor), medtem, ko je pri najvišji stopnji poudarek na tem, da so govorce drugega jezika aktivno vključeni v razpravo, ki poteka v angleščini, (pomemben element učnega načrta je izgovorjava). Pri

krepitvi zmožnosti poslušanja na nižji stopnji je poudarek zgolj na poslušanju, na višji pa je poudarek na odzivu govorcev drugih jezikov. Pri krepitvi bralne pismenosti je na začetni stopnji poudarek na besedilu (pomemben element učnega načrta je govor) in na višji na stavku, (pomemben element učnega načrta je slovnica), pri krepitvi zmožnosti pisanja je na začetni stopnji poudarek že na stavku, na višjih pa na besedi, (pomemben element učnega načrta na višji stopnji je besedišče).⁶

Na stopnjah Entry so pogosto vključene vsebine, ki so povezane z britanskim državljanstvom, da udeleženci spoznajo britansko kulturo, navade in zakone. Udeležence usposablja za pisanje osebnih podatkov na obrazce, ki jih izpolnjujejo pri zdravniku, na zavodu za zaposlovanje, centru za socialno delo, učijo jih pisati življenjepise, kot tudi matematične in IKT veščine, prav tako pogosto berejo preprosta besedila na področju zdravja, vzgoje in izobraževanja, lokalne in nacionalne vlade itd.

Didaktično - metodična priporočila:

Skozi zgodovino poučevanja ESOL-a so se metode poučevanja in pristopi spreminjali v skladu z razvojem teorij učenja. Metodo popolnega fizičnega odziva (TPR – Total Physical Response) je razvil psiholog James Asher in temelji na načelu, da se lahko ljudje boljše učijo, kadar so fizično in mentalno vključeni v učenje. Pri učenju s to metodo se udeleženci neverbalno (fizično) odzovejo na vrsto ukazov, npr. vstani, sedi, pojdi do vrat itd. Naslednji pristop je t. i. naravni pristop, ki ga je razvil Tracy Terrell, poudarja, da če učitelj udeležencu popravlja napake, to zavira motivacijo slednjega za učenje. Udeležencu se omogoči čimveč možnosti za učenje jezika, za poslušanje in govorjenje, ne sili se jih v učenje slovnice. Kasneje so pri uporabi tega pristopa vključili tudi pojasnjevanje slovnice v kontekstu, a ne priporočajo učenja slovničnih pravil zaradi slovnice same. Komunikacijski pristop temelji na načelu, da aktivnosti, ki vključujejo komunikacijo, spodbujajo učenje jezika. Cilj tega pristopa je, da udeleženec pridobi zmožnost komunikacije. Komunikacijski pristop vključuje t. i. »learning by doing«, učenje poteka v situacijah, za katere je značilna komunikacija.⁷ Nekateri strokovnjaki priporočajo tudi uporabo umetnosti, drame, pesmi kot tudi interaktivnih življenjskih zgodb pri poučevanju angleščine kot drugega jezika.⁸ Na tej spletni strani je poudarjen tudi pomen ustvarjanja skupnih projektov v učnem okolju.

Izvajalci programa:

Učitelji v programu ESOL morajo biti usposobljeni za poučevanje angleščine kot drugega jezika. Pogoj za poučevanje je univerzitetna izobrazba, zaželeni so še certifikati na področju

---

⁶ Vir: ESOL overview, dosegljiv na: <http://www.excellencegateway.org.uk/node/14988> (31. 12. 2014)

⁷ Vir: Hanizah Zainuddin et al. (2011): Methods/Approaches of Teaching ESOL: A Historical Overview. V: Fundamentals of Teaching English to Speakers of Other Languages in K-12 Mainstream Classrooms, 3rd Edition. Kendall Hunt Publishing Co., str. 63 – 74.

Dosegljivo na:

www.kendallhunt.com/uploadedFiles/Kendall_Hunt/Content/Higher_Education/Uploads/CH11_Zainuddin_3e.pdf (31. 12. 2014)

⁸ Vir: ESL base. Teach English; Ideas and Classroom Techniques. Dosegljivo na:

www.eslbase.com/resources/ideas/ (31. 12. 2014)

poučevanja angleščine kot drugega jezika. CELTA (Certificate in Teaching English to Speakers of Other Languages) je npr. eden izmed tovrstnih certifikatov. Naslednji je Trinity CertTESOL (Trinity Certificate in Teaching English to Speakers of Other Languages), ki vključuje TESOL ali TEFL (Teaching English as a Foreign Language). CELTA in Trinity CertTESOL sta namenjena učiteljem z malo ali brez izkušenj pri poučevanju angleščine kot drugega jezika. Obstajajo tudi drugi certifikati.

Angleščina kot drugi jezik za krepitev pismenosti (Kanada)

Organizacija, ki je izoblikovala program:

Program Angleščina kot drugi jezik za krepitev pismenosti (ESL for Literacy Learners) je nastal v Kanadi.⁹

Leto izvedbe:

Program se še izvaja.

Dolžina programa:

Dolžina programa je odvisna od predznanja udeleženca.

Ciljna skupina programa:

Program je namenjen tistim posameznikom, ki se učijo angleščine kot drugega jezika in ki, zaradi različnih razlogov, niso funkcionalno pismeni v svojem maternem jeziku. Program se priporoča tudi tistim, ki so pismeni v jeziku, za katerega ni značilna latinica in bi se radi naučili branja in pisanja v angleščini.

Število udeležencev v eni izvedbi:

/

Cilji programa:

Cilj programa je, da odrasli udeleženci, ki se učijo angleščine kot drugega jezika in niso ali pa so zelo malo pismeni v svojem maternem jeziku, napredujejo v branju, pisanju in v osvajanju matematičnih veščin.

Vsebina programa:

Programa je razdeljen na štiri stopnje, temeljno in stopnje od I – III.

---

⁹ Vir: Centre for Canadian Language Benchmarks (2001). Canadian Language Benchmarks 2000: ESL for Literacy learners, Ottawa, Centre for Canadian Language Benchmarks and The Government of Manitoba: (www.language.ca) (8. 12. 2014)

Na temeljni stopnji se udeleženci naučijo, kako držati pisalo, kako delati gibe s pisalom, učijo se prerinati različne oblike, črke in številke. Seznanijo se, da se v angleščini piše od leve proti desni, ter od vrha navzdol. Temeljna stopnja je pri učenju branja razdeljena na začetno in nadaljevalno.

Vsaka stopnja od I – III vključuje krepitev veščin branja, pisanja in računanja. Da bi udeleženci in učitelji lažje beležili napredek udeleženca pri branju in pisanju, so na vseh treh stopnjah področja veščin razdeljena na tri dele: začetna, nadaljevalna in ustrezna stopnja.

Didaktično - metodična priporočila:

Učenje poteka dvosmerno, udeleženci se učijo od učiteljev in učitelji od udeležencev, prav tako se udeleženci učijo od udeležencev. Spodbuja se spoznavanje udeležencev, njihovo samo-izražanje, aktivno poslušanje in aktivno sodelovanje v razpravah. Učitelj je bolj v vlogi mediatorja in ne nastopa kot glavna avtoriteta v učnem okolju. To je zlasti pomembno za tiste udeležence, ki potrebujejo okrepitev njihove samozavesti, zlasti če nimajo izkušenj s formalnim izobraževanjem. Mnogo udeležencev tega programa ima najraje izkušensko učenje, zato je pomembno vsebine in veščine prilagajati vsakdanjem življenju. Veščine, ki jih bodo pridobili, je potrebno uporabiti v vsakdanjem življenju.

Izvajalci programa:

/